

Milić: Droga je lako dostupna, odgovor države izostaje

Kako je navela koordinatorka programa Smanjenje štete u Juventasu, Marija Milić, posebno zabrinjava da izvještaji Uprave policije ukazuju da su stariji maloljetnici i mlađe punoljetne osobe, pratično još adolescenti, uključeni u mreže koje se bave distribucijom droge na uličnom nivou

Prisustvo psihoaktivnih supstanci u okviru osnovnih škola je alarmantno i potvrđuje činjenicu da se prevencija neadekvatno sprovodi u obrazovnim ustanovama, smatraju u nevladinom sektoru.

Koordinatorka programa Smanjenje štete u Juventasu, Marija Milić, ukazala je na sve veći broj naslova u medijima povezanih sa mladima i korišćenjem psihoaktivnih supstanci, gdje su najčešće u pitanju mlađa punoljetna lica.

Kako je navela, posebno zabrinjava da izvještaji Uprave policije ukazuju da su stariji maloljetnici i mlađe punoljetne osobe, pratično još adolescenti, uključeni u mreže koje se bave distribucijom droge na uličnom nivou.

“Droga je lako dostupna, odgovor države izostaje. Po ko zna koji put apelujemo da se država mora baviti prevencijom i tretmanom i pružati podršku djeci i mladima koji su u konfliktu sa zakonom, kao i onima koji su korisnici psihoaktivnih supstanci”, rekla je Milić agenciji MINA.

Ona je kazala da je prisustvo psihoaktivnih supstanci u okviru osnovnih škola alarmantno i da to potvrđuje činjenicu da se prevencija u obrazovnim ustanovama ne sprovodi adekvatno.

Milić je ukazala na podatke EPSAD istraživanja iz 2015. godine, prema kojima je 27 odsto mladih odgovorilo da bi „lako“ ili „vrlo lako“ nabavili kanabis, odnosno 18 odsto ekstazi.

Ona je dodala da se u svijetu dnevno pojavi po nekoliko desetina/stotina novih psihoaktivnih supstanci, od kojih je većinu njih nemoguće detektovati standardnim testovima na PAS.

Preporuka je, kaže Milić, prilagoditi preventivne programe u osnovnim i srednjim školama sa aktuelnim stanjem u državi i zemljama regiona, i koristiti se dobrim praksama koje su se pokazale kao adekvatne u cilju rješavanja takvih problema.

“To znači ne zatvarati oči nad problemom već ponuditi i moderne programe smanjenja štete na mjestima na kojima postoji povećan rizik od upotrebe psihoaktivnih supstanci”, naglasila je Milić.

Ona je istakla da su u naprednijim zemljama mladima dostupni i testovi kojima se utvrđuje sastav droge koju konzumiraju kako bi se izbjegao rizik od predoziranja, odnosno smrtnog ishoda.

Milić smatra da Crna Gora, kada je u pitanju sistem nadzora nad novim psihoaktivnim supstancama (NSP), daleko zaostaje za zemljama EU, pa i okruženja.

On je ko primjer dobre prakse u nadzoru nad NPS navela Hrvatsku, u kojoj i zaposleni u okviru programa NVO za smanjenje štete mogu u svakom trenutku odnijeti supstancu na testiranje, bez bojazni da će biti krivično gonjeni, što je vrlo važno kako bi tačno saznali koji je sastav novih droga na tržištu.

“Bitno je pojačati zakonsku kontrolu i smanjenje dostupnosti novih droga i njihovog zdravstvenog i društvenog uticaja na one koje ih koriste droge, kao i sprječavanje daljeg širenja pojave NPS na evropskom nivou”, rekla je Milić.

Prema njenim, riječima, roditelji i članovi porodica nedovoljno su edukovani i ne zainteresovani da budu dio prevencije i da saznaju dodatne informacije o drogama i postojećim programima prevencije.

“Pored prevencije koja bi targetirala djecu i prilagođavanja servisa mladim ljudima, treba sprovesti i programe prilagođene roditeljima osnovaca i srednjoškolaca”, ocijenila je ona.

Milić je kazala da ni u kom slučaju odgovor na upotrebu psihoaktivnih supstanci ne smije biti represivan, marginalizujući i osuđujući, niti se djeca, mladi, odrasle osobe koje koriste PAS i njihove porodice smiju prepustiti same sebi.

“Količine droge koje su zaplijenjene u posljednje vrijeme su dovoljan pokazatelj da smo u sred javnozdravstvene krize na koju ne reagujemo adekvatno”, rekla je ona.

Stručni tim Roditeljske linije udruženja Roditelji smatra da je u Crnoj Gori problem što većina školskih dvorišta ostaje otključana nakon završetka nastave, pa Uprava nema kontrolu nad aktivnostima u dvorištu u večernjim satima.

Prema njihovim riječima, roditelji bi mogli preko Savjeta roditelja da pokrenu inicijativu sa upravama škola da se povede više računa o tome ko se i kada okuplja u dvorištu.

“Angažovati školske domare da i u večernjim satima nadgledaju dvorište, ako je moguće uvesti video nadzor i ostvariti komunikaciju sa policijskom patrolom koja je najbliža u tom dijelu grada, pa da i oni povremeno provjeravaju školska dvorišta”, rekli su iz Stručnog tima Roditeljske linije.

Oni su ukazali da su djeca u periodu adolescencije naročito ranjiva i podložna uticaju vršnjačke grupe i različitih trendova koji su često društveno neprihvatljivi i opasni po njih, i da je zbog toga uloga porodice i škole ključna.

“Veoma je važno da roditelji razvijaju odnos povjerenja sa djecom, kako bi oni imali slobodu da im uvijek kažu kada imaju neki problem i kada im se desi nešto neobično. Najbolji način za to je razgovor, interesovanje za svaki segment njihovog života i edukacija i roditelja i djece o tome koje vrste droga postoje i koje su štetne posljedice konzumacije”, naveli su iz Stručnog tima Roditeljske linije.

Kako su dodali, neophodno je da roditelji provjere i najmanju sumnju da dijete ima kontakt sa dilerima, da se za savjet obrate stručnom licu, školskom psihologu, upravi škole, policiji, kako bi dobili savjet kako da razgovaraju sa djetetom i zaštite njegovu bezbjednost.

Iz Stručnog tima su kazali da su važni programi prevencije zloupotrebe psihoaktivnih supstanci koji se realizuju u školama, koji se fokusiraju na prepoznavanje faktora rizika koji dovode tinejdžere u problematične situacije, uključivanje šire lokalne zajednice, povezivanje sa NVO sektorom u cilju sprovođenja radionica u školama, edukacija učenika o vrstama droga i posljedicama njihovog korišćenja.

Prema njihovim riječima, škola i šira društvena zajednica treba oštro da kažnjavaju svaki slučaj zloupotrebe psihoaktivnih supstanci, ističući posljedice.

U Stručnog timu Roditeljske linije smatraju da se treba usmjeriti na promjenu javnog mnjenja o negativnim posljedicama korišćenja droge, stavova o tome koja je prevalence zloupotrebe droga, koji je to profil prosječnog korisnika, osvijetliti koje su to vještine koje treba naučiti kako bi se oduprli pritisku.

“Na nivou šire društvene zajednice promovisati zdrave stilove života i aktivnosti koje su alternativa zloupotrebi psihoaktivnih supstanci - vannastavne aktivnosti, vikend programi za cijelu porodicu, organizacija korisnih predavanja, događaja, sportskih aktivnosti”, rekli su iz Stručnog tima.

Vlada da omogući kofinansiranje projekata EU

Koalicija Saradnjom do cilja poziva Ministarstvo finansija i Vladu Crne Gore da hitno izvrše svoje zakonske obaveze i donesu Uredbu o kofinansiranju projekata EU za domaće nevladine organizacije. Država se obavezala da podrži projekte NVO koji su uspješno prošli na zahtjevnim i kompleksnim EU konkursima, a s obzirom na to da EU grantovi zahtijevaju kofinansiranje od svakog korisnika.

Ovu obavezu su Ministarstvo i Vlada morali realizovati odmah po stupanju na snagu Zakona o Izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama, još u januaru 2018. godine. Nacrt Uredbe je bio na javnoj raspravi još u julu 2017. godine, što znači da je tekst ove Uredbe završen i da nema nijednog, osim eventualno političkog razloga, da se njeno donošenje ovoliko odlaže.

Ipak, ni nakon šest mjeseci od stupanja na snagu Zakona, Ministarstvo i Vlada nisu donijeli ovaj podzakonski akt koji se odnosi na kofinansiranje a koji je neophodan da bi se Zakon u cjelosti primjenjivao. **Time Vlada direktno ugrožava uspješnost realizacije ovih projekata i ostavlja neizvjesnost potrebnog kofinansiranja za nevladine organizacije.**

Podsjećamo, svi projekti koji su podržani u Crnoj Gori na konkursima za NVO od strane EU odnose se na rješavanje ključnih pitanja iz oblasti vladavine prava i ljudskih prava u Crnoj Gori, što su, barem deklarativno, prioriteta Vlade. O značaju reformi u ovim oblastima detaljno se odredila i Evropska komisija u posljednjem izvještaju za Crnu Goru, u kojem su jasno izražena očekivanja za konkretnim rezultatima u vladavini prava i zaštiti ljudskih prava. Zato je potrebno da Vlada prepozna značaj ovih projekata, i kofinansiranjem omogući njihovu kompletnu realizaciju i ostvarivanje uticaja na reforme u ovim ključnim oblastima.

Stoga, očekujemo da Vlada u najkraćem roku donese Uredbu koju je bila u obavezi uraditi prije gotovo šest mjeseci. Ukoliko Vlada i dalje bude oklijevala u donošenju ove Uredbe to će otvoriti sumnju da Vlada neće da uopšte obezbijedi ovu podršku za NVO projekte. **Bio bi to jasan znak da je na djelu politička odluka, te da zakoni u ovoj državi nijesu obavezni za one koji ih kreiraju.**

Koalicija NVO Saradnjom do cilja trenutno okuplja 99 nevladinih organizacija iz čitave Crne Gore i predstavlja najveću organizovanu koaliciju NVO u Crnoj Gori.

Ana Novaković, predsjednica Upravnog odbora

- *NVO Juventas je član Koalicije NVO Saradnjom do cilja, i u tom kapacitetu ima i predstavnika u UO.*

Integrisana podrška raseljnim osobama i izbjeglicama u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji

NVO Juventas, u saradnji sa Pravnim centrom, u okviru projekta „Integrisana podrška raseljnim osobama i izbjeglicama u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji”, organizovao je i realizovao dvije radionice u Beranama 21. 06. 2018. godine.

U skladu sa sporazumom o saradnji, radionice su namijenjene korisnicima socijalnih stanova, a imaju za cilj edukaciju korisnika i budućih korisnika socijalnih stanova o pravima i obavezama koja ih sljeduju, u okviru projekta Regionalno stambeno zbrinjavanje.

Radionice je održala gđa Snežana Vujović, ispred NVO Juventas- a , a radionicama je prisustvovala i kolegica Glogoški Anđela, angažovana na pomenutom projektu.

Takođe, radionicama su prisustvovali i članovi lokalne samouprave, gđa Danijela Marković ispred Sekretarijata za opštu upravu i društvenu djelatnost, kao i gđin Bogavac Tihomir ispred Službe zaštite Berane.

Veliki broj korisnika socijalnih stanova odazvao se pozivu na prisustvo radionicama, a teme koje su mogli da čuju odnosile su se na: opštu kulturu življenja, olakšavanje samoregulacije kroz uspostavljanje ili jačanje skupštine stanara uz podršku Agencije za stanovanje, uštedu potrošnje električne energije i vode, pripravnost i moguće reagovanje u slučaju prirodnih nepogoda kao i organizovanje zaštite od prirodnih katastrofa i opasnosti, uz podršku službi zaštite i spašavanja.

Uvodno predstavljanje imala je gđa Snežana Vujović, koja je u daljoj realizaciji radionica uspostavila interakciju sa prisutnim korisnicama, kako bi im približila prava i obaveze, kao i predstavila pomenute teme.

Nakon toga, gđin Bogavac iz Službe zaštite Berane, uz kratku prezentaciju detaljno je predstavio rad ovog organa kao i ono najbitnije za korisnike, a to je pripravnost i kako reagovati u slučaju izbijanja požara ili drugih nepogoda. Takođe, uputio je prisutne na koji način mogu da kontaktiraju Službu u slučaju potrebe.

Nakon završenih obuka, predstavnici organizacija su se zahvalili prisutnima na dolasku i dodijelili materijal koji se odnosi na kućni red i reagovanje u slučaju nepogoda, kao i projektom namijenjene, uramljenje plakate na istu temu, koji će stojati na ulazima četiri zgrade koje su namijenjene korisnicima socijalnog stanovanja.

Projektom je predviđena organizacija i realizacija još dvije radionice koje će se održati u Podgorici, takođe u saradnji sa lokalnom Službom zaštite i Agencijom za stanovanje.

Treći modul petog ciklusa Harm Reduction Academy se nastavlja u Kuala Lumpuru

Treći modul petog ciklusa Harm Reduction Academy se nastavlja u Kuala Lumpuru, Malezija, gdje je naša Marija Milić, koordinatorka programa smanjenja štete za osobe koje koriste droge.

U periodu od 9 do 13.jula učesnici akademije imaće priliku da nauče kako kreirati podsticajno političko okruženje, kako odrediti prioritete ključnih pitanja za aktivnosti zagovaranja, kako se zalagati za smanjenje štete uzimajući u obzir različito političko okruženje i programski kontekst, kako analizirati politike o drogama i kako je koristiti odnosno uzeti je u obzir prilikom planiranja aktivnosti smanjenja štete.

Takođe, upoznaće se sa metodama kako mobilisati zajednicu ljudi koji koriste droge, metode osposobljavanja i alate o mobilizaciji resursa za smanjenje štete i kako se baviti izazovima vezanim za smanjenje resursa i nepodržavajućeg okruženja za smanjenje štete, kako naći prostora za programe smanjenje štete u medijima i kako efikasno voditi kampanju smanjenja štete. Posebno interesantan dio jeste upoznavanje lokalne scene upotrebe droga u Maleziji, politika koje se odnose na smanjenje štete, metode opservacije, opioidnu supstitucionu terapiju, i kroz sve ovo shvatiti kako sredina može uticati na program na različite načine.

Strategije suzbijanja vršnjačkog zlostavljanja u domskom okruženju

U toku je dvodnevna akreditovana obuka za stručne radnike Dječijeg doma "Mladost", pod nazivom "Strategije suzbijanja vršnjačkog zlostavljanja u domskom okruženju. Obuku organizuje NVO Juventas u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja uz podršku Unicefa i EU. Obuci prisustvuju i naše Marija Radović, Anđela Glogoški i Nina Šćepanović. Opšti cilj ovog programa obuke jeste osposobljavanje osoblja doma za kontinuirano sprovođenje strategije suzbijanja vršnjačkog zlostavljanja.

Utvrđiti tim odgovoran za koordinisanje implementacije politika za droge

Sistem podrške korisnicima psihoaktivnih supstanci je nerazvijen u Crnoj Gori, a koordinacija prevencije i tretmana ne postoji, saopštila je **koordinatorka programa smanjenja štete u nevladinoj organizaciji (NVO) Juventas, Marija Milić**, poručujući da je neophodno prilagoditi servise i smanjiti diskriminaciju mladih ljudi kojima je pomoć potrebna.

Ona je, povodom obilježavanja globalne inicijative „Podrži. Ne kažnjavaj“, 26. juna, kazala da ima veoma malo programa reintegracije i resocijalizacije, ocjenjujući da nisu održivi.

„Sistem podrške mladim ljudima, koji sve ranije počinju da eksperimentišu sa psihoaktivnim supstancama, nerazvijen je i potrebno je prilagoditi servise i smanjiti diskriminaciju mladih ljudi kojima je pomoć potrebna a koji nam se za istu obraćaju“, saopštila je Milić.

Ona je navela da ne postoje adekvatni programi prevencije i da su, kako su saopštili, mladi prepušteni ilegalnom tržištu narkotika bez primjerenog programa podrške.

„Većina korisnika psihoaktivnih supstanci je počela sa korišćenjem još dok su bili djeca i većina nije imala potrebnu podršku sistema u periodu adolescencije. Podrška osobama koje koriste drogu je svedena na par tretmanskih opcija i nezadovoljavajuća je, posebno kad su djeca u pitanju“, ocijenila je Milić.

Ona je kazala da institucije nisu uvezane, a da je prevencije predoziranja, kako je istakla, na nezavidnom nivou i da je potrebno sprovesti veći nadzor nad novim supstancama koje prodiru na tržište.

„Korisnici droga ne smiju biti kriminalizovani već moraju biti partnerski uključeni u programe kojima se koordinirano smanjuje potražnja za narkoticima, kroz adekvatne mjere prevencije i tretmana“, poručila je Milić iz NVO Juventas.

Ona je istakla da je potrebno naznačiti odgovornu instituciju za primjenu Strategije za droge.

„Neophodno je da država usvoji naše dugogodišnje apele, da odredi odgovornu instituciju i tim koji će koordinirati implementacijom Strategije za droge. Potrebno nam je da znamo koga pozivamo ubuduće na odgovornost u slučaju kada mjere iz strategije nisu adekvatno realizovane“, saopštila je Milić.

Kampanja „Podrži. Ne kažnjavaj. (*Support. Don't punish*)“ je globalna kampanja zagovaranja boljih politika prema drogama, koje prioritet daju ljudskim pravima i javnom zdravlju, sa ciljem promovisanja reforme politike prema drogama, promjene zakona i politika koje ometaju pristup programima smanjenja štete, a koji su potrebni u Crnoj Gori, saopšteno je iz NVO Juventas.

Kampanje, pokrenute od strane Međunarodnog konzorcijuma za politike o drogama, Međunarodne mreže osoba koje koriste droge, Međunarodne mreže smanjenja štete i Međunarodne HIV/AIDS alijanse, a koju NVO Juventas podržava već četvrtu godinu zaredom, predstavlja takođe poziv vladama za okončanje „Rata protiv droga“.

Osobe koje koriste droge ne treba kriminalizovati

U crnogorskim zakonima potrebno je definisati da osobe koje koriste droge ne treba kriminalizovati, a neophodno je i razviti sistem podrške mladima koji su korisnici

psihoaktivnih supstanci, poručeno je povodom obilježavanja Globalne kampanje Podrži! Ne kažnjavaj! (Support! Don't Punish!).

Nevladine organizacije (NVO) Juventas i 4Life su, u susret 26. junu Međunarodnom danu borbe protiv zloupotreba droga i nezakonitog prometa drogama, dale doprinos realizaciji Globalne kampanje: Podrška! Ne kažnjavanje! Support! Don't punish! performansom ispred Skupštine Crne Gore.

Koordinatorica programa smanjenje štete u NVO Juventas, Marija Milić, kazala je da je 26. juna dan obilježavanja globalne inicijative Podrži! Ne kažnjavaj! koju je pokrenuo Međunarodni konzorcijum za politike o drogama, Međunarodna mreža osoba koje koriste druge, Međunarodne mreže smanjena štete i Međunarodne HIV i AIDS alijanse, a kojoj se, kako je podsjetila, NVO Juventas pridružuje već četvrtu godinu.

„Ovo je globalna kampanja zagovaranja boljih politika prema drogama, koje prioritet daju ljudskim pravima i javnom zdravlju uopšte sa ciljem da se promovišu reforme politika prema drogama, promjene zakona i politika koje ometaju pristup programima smanjenja štete koji su apsolutno potrebni u Crnoj Gori i zemljama regiona“, istakla je Milić.

Kampanja je, kako je dodala, poziv Vladama na okončanje rada protiv droga koji se do sada nije pokazao kao djelotvoran, „pa se aktivisti u preko 200 gradova širom svijeta na ovaj dan tradicionalno okupljaju kako bi se čula njihova poruka“.

Milić je ocijenila da je nerazvijen sistem podrške mladima, koji, kako je navela, sve ranije počinju da eksperimentišu sa psihoaktivnim supstancijama.

U NVO Juventas, kako je rekla, smatraju da je potrebno prilagoditi servise i smanjiti diskriminaciju mladih kojima je pomoć potrebna, „a koji nam se za istu obraćaju“.

„Smatramo da, kao organizacija koja se ovim problemom bavi od 2004. godine, svi prepoznavamo urgentnost ovog problema, koji je sve više pogodio mladu populaciju“, navela je Milić

Izvršni direktor NVO 4 Life, Saša Mijović, kazao je da Globalna kampanja poziva na politike prema drogama zasnovanim na javnom zdravlju i ljudskim pravima.

„Svi znamo da se, u poslednjih nekoliko godina, politike prema drogama počinju mijenjati. Sve su jači glasovi onih koji traže da se ovakva politika prema drogama počne mijenjati, zato što 50 godina ovakve borbe protiv droge ne daje rezultate. Naprotiv, sve je veći problem narkomanija“, rekao je Mijović ispred crnogorskog parlamenta.

Prema njegovim riječima, narkomanija je toliki problem da su, kako je naveo, južnoameričke države u ozbiljnoj krizi da im narkokarteli preuzmu i vođenje država.

„U tom kontekstu, Međunarodna mreža je pokrenula kampanju Support! Don't punish! koja se zalaže za promjene politike prema drogama. Štetu koju nanosi ovakav rat protiv droga se ne smije više ignorisati“, poručio je Mijović.

On smatra da je vrijeme da se prekine sa lošim politikama, ideologijama i predrasudama.

„Vrijeme je da prioritet budu zdravstvena i socijalna zaštita pogođene populacije, njihovih porodica i čitave zajednice“, istakao je Mijović.

On je pojasnio da se kampanja Support! Don't Punish! usklađuje sa ključnim porukama.

„Sistem kontrole droga je prekinut i neophodna je reforma, osobe koje koriste droge ne treba kriminalizovati, ljudi koji su uključeni u trgovinu drogom na nižem nivou, a posebno oni koji su uključeni iz razloga svog opstanka i sopstvene upotrebe ili prisile ne bi trebali biti suočeni s oštrim ili nesrazmjernim kaznama“, naveo je Mijović.

On je rekao da su poruke kampanje i da smrtna kazna nikada ne bi smjela biti izrečena za kazne u vezi sa drogama, kao i da bi se politika prema drogama u sljedećih deset godina trebala usmjeriti na zdravlje i smanjenje štete.

„Aktivnost obilježavanja kampanje je simbolično realizovana ispred Skupštine Crne Gore, kao doma narodnih poslanika koji utiče na kreiranje zakonodavnog okvira u ovoj oblasti i na koje se ove poruke odnose. Mi ćemo u narednom periodu biti aktivniji u cilju izmjene politike koja se tiče ovih pitanja“, poručio je Mijović.

Na pitanje novinara kako je trenutno ovo pitanje regulisano zakonom i da li su njime predviđene kazne za korisnike droga, Mijović je rekao da se taj akt može dvosmisleno tumačiti.

„Ono što je ključno je to da u zakonu i u podzakonskim aktima mora biti konkretno definisano da li je droga kriminalizovana, da li je posredovanje kriminalizovano, da li je legalizovano i u kojim količinama, jer se sad dešava da, zavisnicima od droga, ukoliko nađu određenu količinu droga, u zavisnosti od toga da li je na sjeveru, Podgorici ili jugu države, kazna bude neujednačena“, naveo je Mijović. On je rekao da se dešava da u Podgorici za posredovanje grama ili dva marihuane neće biti krivično kažnjeni, dok se, kako je naveo, u sjevernim gradovima može desiti da osoba bude kažnjena krivično.

„Puno toga zavisi od policijaca i od tužioca kako će kvalifikovati to djelo. Zalažemo se za to da droga bude dekriminalizovana, kao i za legalizaciju marihuane u medicinske svrhe“, kazao je Mijović. Bivša korisnica droga, Marija Obradović, ocijenila je da bi, stigma koja postoji prema korisnicima droga, trebalo da bude usmjerena prema onima koji te supstance čine dostupnim.

„To je ponuda i potražnja. Osoba koja je korisnik droga je prinuđena da to potraži, a onaj koji drogu nudi da li je nudi iz lične koristi je nebitno, ali je pogrešno. To nije samo jedan život, već porodica i cjelokupno društvo“, rekla je Obradović.

Ona je kazala da je imala problem sa drogama 15 godina, navodeći da je imala podršku Saše Mijovića i ostalih organizacija, države i sistema.

„Ali, moram da naglasim, šta bi se desilo nekome drugom da nije imao podršku koju sam ja imala. Definitivno, ja bih umrla. Apelujem da taj problem, kad se prepozna, može da se pomogne i kad se pruži podrška, može da se uspije i istraje u svemu tome“, ocijenila je Obradović.

Branko Vuković iz Demokratske Crne Gore smatra da je današnja akcija dobra poruka za državu, gdje su, kako je rekao, narkotici i narkomanija postali pošast, koja je zahvatila mlade.

„Ovo je jedna dobra poruka za one koje vode ovu državu, koji su, po meni, najviše zaslužni za ono što se dešava i koji se ne bore protiv te pošasti. Umjesto borbe protiv narkotika i narkomanije, imamo brodove u najvećoj crnogorskoj luci koji donose omladini narkotike i koji ih podstiču da to rade“, rekao je Vuković.

Današnjem skupu je prisustvovala i nezavisna poslanica, Anka Vukićević.

Na Samitu lobirali protiv efikasnih mjera za kontrolu duvana

Samit ministara finansija, guvernera i direktora poreskih uprava regiona, koji je održan prošle sedmice u Budvi, postao je platforma za duvansku industriju, gdje aktivno lobiraju protiv efikasnih politika javnog zdravlja i mjera za kontrolu duvana.

To je ocijenjeno u zajedničkom saopštenju nevladinih organizacija Juventas i Centar za monitoring i istraživanje (CeMI), povodom održanog Samita ministara finansija, guvernera i direktora poreskih uprava regiona, koji je organizovan pod pokroviteljstvom Ministarstva finansija, a čija je tema bila „Finansijska i monetarna stabilnost regiona deset godina od početka globalne finansijske krize“.

Iz Juventasa i CeMI-ja su ukazali da je među govornicima na Samitu bio direktor korporativnih poslova i komunikacija JTI (Japan Tobacco Internacional) za Zapadni Balkan, Goran Pekez, koji je, kako su podsjetili, rekao da su prihodi od akciza na duvanske proizvode u prva četiri mjeseca 2018. godine manji za 25,6 odsto i da je zbog toga neophodna revizija akciznog kalendara u cilju smanjenja ilegalne trgovine.

Pekez je, kako su podsjetili, kazao da se nada da će se preispitati akcizna politika uključujući i mogućnost sniženja iznosa akcize na period iz decembra 2017.

„Samit je postao platforma za duvansku industriju gdje aktivno lobiraju protiv efikasnih politika javnog zdravlja i mjera za kontrolu duvana. Crna Gora je još 2006. godine ratifikovala Okvirnu konvenciju za kontrolu upotrebe duvana (FCTC) Svjetske zdravstvene organizacije i time preuzela međunarodnu obavezu da će sprovoditi politiku kontrole duvana kako bi uticala na ponudu i tražnju s ciljem smanjivanja potrošnje duvanskih proizvoda i smanjenja izloženosti štetnom duvanskom dimu“, upozorili su iz Juventasa i CeMI-ja.

Oni smatraju da predstavnici vlasti u protekla dva mjeseca kontinuirano podržavaju duvansku industriju i, kako su ocijenili, krše član 5.3 Okvirne konvencije o kontroli duvana, „gdje se zahtijeva od Vlada da zaštite "politike javnog zdravlja u pogledu kontrole duvana" iz "komercijalnih i drugih povjerenih interesa duvanske industrije““.

„Smjernice za ovaj član uključuju: "strane ne trebaju prihvatiti ili podržavati duvansku industriju koja organizuje, promovise, učestvuje u ... bilo kojoj inicijativi koja je direktno ili indirektno vezana za kontrolu duvana“, podsjetili su iz Juventasa i CeMI-ja.

Oni su ukazali da je prvi slučaj kršenja tog člana bio kada su čelnici Vlade i Glavnog grada, uoči lokalnih izbora u Podgorici, pozdravili otvaranje Novog Duvanskog kombinata.

„Drugi slučaj je Samit, sponzorisan od strane duvanske industrije, na kojem imamo aktivno učešće predstavnika vlasti. Kao negativan rezultat ovog Samita i kršenja člana 5.3 imamo puno medijskih članaka u kojima se govori o "negativnim efektima" trenutne akcizne politike na duvan u Crnoj Gori te da treba uraditi revizija akciznog kalendara, u cilju smanjenja ilegalne trgovine“, naveli su iz Juventasa i CeMI-ja.

Oni su ukazali na istraživanja koja govore da, odlaganjem primjena javnozdravstvenih politika, što predstavlja povećanje akciza, doprinosi se pospješivanju epidemije malignih oboljenja.

„Uskoro se očekuje usvajanje izmijenjenog Zakona o ograničenju upotrebe duvanskih proizvoda kojim će biti onemogućana upotreba duvanskih proizvoda u javnim prostorima, a istovremeno se planira uvođenje drugih javnozdravstvenih mjera kojim se smanjuje izloženost štetnom duvanskom dimu. Ove mjere će značajno uticati i na smanjenje broja pušača u Crnoj Gori“, ocijenili su iz Juventasa i CeMI-ja.

Oni smatraju da je potrebno i unapređenje drugih preventivnih mjera, ali i podrške aktivnim pušačima da, ukoliko žele, prestanu da upotrebljavaju duvan.

„Nedavno istraživanje „*Pokušaji duvanske industrije da kontroliše globalni sistem kontrole i praćenja i nanese štetu Protokolu o nedozvoljenoj trgovini*“, grupe autora iz Ujedinjenog kraljevstva, objašnjava da je duvanska industrija i dalje uključena u šverc cigareta i da upravlja sa dvije trećine nezakonitog tržišta cigareta“, naveli su iz Juventasa i CeMI-ja.

Prema njihovim riječima, prisustvo predstavnika vlasti na ovogodišnjem Samitu narušava ugled države i njenih građana.

„Duvanska industrija svojim dobro razrađenim taktikama vješto manipuliše, kako građanima tako i čelnicima na svim nivoima vlasti“, smatraju u Juventasu i CeMI-ju.

Oni su podsjetili da su, sa ciljem skretanja pažnje na prikriveno nametanje profitnih interesa duvanske industrije i kršenje člana 5.3 Okvirne konvencije o kontroli duvana, Udruženje PROI iz BIH je uz podršku Juvetasa i preko drugih 60 partnerskih lokalnih i međunarodnih nevladinih organizacija i grupa početkom jula prošle godine uputilo pisma upozorenja vladama Srbije, Slovenije, Crne Gore, Republike Kosovo, Albanije i Bosne i Hercegovine.

„Uzimajući u obzir da se radi već o tradicionalnom Samitu, potrebno je sa posebnom pažnjom pratiti događanja koja se vežu za isti, ali i za sve slične događaje u kojima je uključena duvanska industrija sa ciljem sprečavanja disbalansa interesa velikih kompanija nad javno-zdravstvenim interesima“, kazali su iz Juventasa i CeMI-ja

Usvajanje Zakona bi omogućilo da LGBTIQ osobe žive dostojanstveno

Usvajanje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, omogućilo bi LGBTIQ osobama da žive dostojanstveno kao ostali građani, smatraju predstavnici te zajednice, dok u Mitropoliji crnogorsko-primorskoj Srpske pravoslavne crkve zahtijevaju da se taj akt povuče iz procedure.

Predsjednik Upravnog odbora Kvir Montenegro, Danijel Kalezić je, na Javnoj raspravi o Nacrtu zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, koju je organizovalo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, rekao da je taj Zakon potreban zbog toga što LGBTIQ osobe hoće da žive kao svi ostali.

„Ovaj Zakon nam je potreban zato što hoćemo ono što nam pripada i zbog toga što imamo pravo da, kao svi ostali građani i građanke, živimo dostojanstvene živote“, rekao je Kalezić.

On je kazao da LGBTIQ osobe bez osnovnih prava žive cijelih života.

„To će ovaj Zakon promijeniti. I usvajanje ovog Zakona će, konkretno, konačno učiniti da mi budemo dostojanstveni građani i građanke Crne Gore, koji cijelih svojih života jednako doprinose ovoj zemlji, imaju iste obaveze prema ovoj zemlji i ovom društvu, ali nemaju jednaka prava“, kazao je Kalezić.

Zakonsko rješenje je, kako je podsjetio, rezultat sedam godina borbe LGBTIQ zajednice.

Generalna direktorica u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Blanka Radošević Marović, kazala je da je nacionalna LGBT politika značajno napredovala posljednjih godina.

„Predstoji naravno još dosta posla, jer zaštita ljudskih prava, posebno ranjivih grupa je društveni proces koji zahtijeva vrijeme. Jačali smo partnerski odnos sa nevladinim sektorom iz oblasti zaštite prava i sloboda LGBT osoba. Pozdravila bih aktivno zalaganje i spremnost LGBT zajednice i nevladinih organizacija, koje se bave ovom djelatnošću, da zajedničke aktivnosti učinimo još boljim“, rekla je Radošević Marović.

Nacionalna politika, kako je ocijenila, počinje da se prepoznaje na lokalnom nivou u Crnoj Gori.

„I tu naravno ima razlike. Ni svaka sredina, ni okruženje nisu isti. Jačanjem dijaloga sa predstavnicima lokalnih samouprava približićemo građanima realnost u kojoj žive LGBTIQ osobe u Crnoj Gori“, navela je Radošević Marović.

Ona je kazala da je Nacrtom zakona posebno normirano izdržavanje između partnera, starateljstvo, a detaljno su, kako je dodala, regulisani imovinski odnosi partnera.

„Partneri imaju pravo na međusobno nasljeđivanje i u tom dijelu predviđena je i primjena Zakona o nasljeđivanju. Nacrtom je regulisan i poreski status partnera. Partneri su u pogledu prava i obaveza, u sistemu zdravstvenog osiguranja i zaštite, izjednačeni sa pravima svih drugih osiguranika, a isto tako u pogledu prava iz socijalne i dječje zaštite“, kazala je Radošević Marović.

Zajednica života, kako je dodala, podrazumijeva zajedničku i posebnu imovinu, raspolaganje tom imovinom, pravo na nasljeđivanje imovine partnera koji je preminuo i pravo na nasljeđivanje penzije.

„Omogućavanjem osobama istog pola ostvarivanje ovih prava, ničim se ne ugrožavaju niti umanjuju prava drugih“, kazala je Radošević Marović.

Šefica Odsjeka za političke, evropske integracije i trgovinu u Delegaciji Evropske unije (EU) u Crnoj Gori, Plamena Halacheva, kazala je da EU želi da pomogne Crnoj Gori da poboljša kvalitet života LGBT zajednice, navodeći da se ne može tolerisati bilo kakvo ugrožavanje na osnovu pola i seksualne orijentacije.

„LGBT osobe imaju ista prava, kao i drugi pojedinci i ljudska prava im se ne smiju negirati. Kulturne i vjerske vrijednosti, ne mogu biti opravdanje za bilo kakvu diskriminaciju, uključujući i diskriminaciju LGBT osoba“, istakla je Halacheva.

Crnogorsko društvo je, kako smatra, napravilo važne korake da zaštiti LGBT osobe, a EU će i dalje „podržavati sve napore u cilju poboljšanja politike i zakona, kako bi se podigla svijest građana i kvalitet života LGBT osoba“.

Protojerej Mitropolije crnogorsko-primorske Srpske pravoslavne crkve, Velibor Džomić, smatra da je Nacrt zakona klasičan primjer plagijata hrvatskog Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola iz 2014. godine.

„Ako postoji primjer plagijata, to je ovo ovdje, što mi vidimo ispred nas. Ne mogu da shvatim i prihvatim saopštenu tezu da je radna grupa bila vrlo kreativna. Čak su nekreativno prepisivali ovaj Nacrt zakona. Umjesto da ste bili poštteni i da ste rekli: Mi smo ljudi ovo prepisali iz Hrvatske i da ste obavijestili javnost“, rekao je Džomić.

Naslov Zakona je, kako je rekao, smišljen da prevari javnost u Crnoj Gori, jer je, kako smatra, riječ o Nacrtu zakona o homoseksualnim zajednicama.

„Crna Gora, ovim predloženim Nacrtom zakona, zapravo daje pravni smisao i uvodi u pravni poredak homoseksualne zajednice i to treba da pošteno kažete“, kazao je Džomić.

Crna Gora prvi put, kako je rekao, dobija „homoseksualne matičare i homoseksualne kumove“.

„Ovaj Nacrt zakona dovodi do toga da će u jedan sat, jedan matičar da vjenča Anu i Marka, a u dva Miraša i Vukotu. To je činjenica“, smatra Džomić.

On je kazao da je zbog „obmane javnosti“, razvod zajednice nazvan raskidom.

„Prvi put u istoriji Crne Gore će jedan sudija razvoditi i brakove i raskide homoseksualnih partnerstava. Šta je matični registar životnog partnerstva? To je isti registar kao i registar bračnika, odnosno vjenčanih. Po svemu sudeći, isti organ će voditi i registar takozvanih homoseksualnih zajednica i bračnika, rođenih, umrlih itd. Tako da Crna Gora prvi put dobija homoseksualnu matičnu službu“, ocijenio je Džomić.

Nacrt Zakona, kako smatra, je atak na djecu.

„Pitanje starateljstva homoseksualno opredjeljenih osoba nad djecom, naravno maloljetnom, uređeno je članovima 55 i 56 ovog Nacrta. U te zajednice mogu se uvoditi djeca iz prethodnog braka, koje je jedan od partnera imao. Umjesto da je to izričito zabranjeno, pa da kažem da ste makar za to bili korektni“, rekao je Džomić.

On je pozvao Ministarstvo za ljudska i manjinska prava da obustavi usvajanje Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i da, kako je rekao, sve vrati na početak.

„Mislim da je Crnoj Gori potreban dijalog o tim zajednicama, o tim ljudima, o načinu rješavanja problema, o sagledavanju njih u kontekstu društvene zajednice, a ne izolovano, kako se oni ovdje postavljaju“, rekao je Džomić.

Ekspertkinja Ivana Jončić, istakla je da su odredbe Nacrta zakona o životnom partnerstvu lica istog pola usklađene sa Ustavom Crne Gore i da, kako je dodala, sadrže adekvatna i prihvatljiva rješenja, kojima se uređuje životna zajednica dva lica istog pola.

„Ovako postavljen Zakon obećava implementaciju, koja nije praćena teškoćama, koje se ne bi mogle prevazići, niti dodatno zahtijeva izmjenu postojećih pozitivnih propisa u oblastima, koje su regulisane i ovim Zakonom“, ocijenila je Jončić.

Izvršni direktor NVO Spektra, Jovan Ulićević, rekao je da je prošlo vrijeme u kojem se može pričati da ljudska prava određene grupe ugrožavaju ljudska prava druge grupe.

„Ovdje se ne radi o obmanjivanju javnosti, o uvođenju homoseksualnih brakova na mala vrata. Radi se o ostvarivanju različitih prava, koja će nama da olakšaju živote“, kazao je Ulićević.

LGBTIQ osobe, kako je rekao, svaki dan doživljavaju nasilje, diskriminaciju i strah „da držimo nekoga za ruku“.

„Osjećamo strah, kada su naši partneri i partnerke bolesni, da kažemo da su to naši partneri i partnerke, da zatražimo pravo da uđemo i bolnicu i da budemo pored naših voljenih dok im trebamo. Osjećamo strah da zatražimo bilo koje pravo koje se tiče zajednica i koje većina heteroseksualnih parova ima po rođenju“, kazao je Ulićević.

Prava LGBTIQ osoba, kako je kazao, ne ugrožavaju prava heteroseksualne zajednice, niti vjerske zajednice.

„Vjerujemo da smo svi obavezni, i mi ovdje i svi građani i građanke Crne Gore da se naučimo poštovanju dostojanstva i integriteta svakog ljudskog bića“, smatra Ulićević.

Predsjednik Prave Crne Gore, Marko Milačić, smatra da je Nacrt zakona o životnom partnerstvu lica istog pola isto što i NATO bombardovanje 1999. godine, „ali u oblasti duha“.

„Ovo je anticivilizacijski Zakon, kada govorimo o civilizaciji koja je utemeljena na porodici. Ovo je i duboko antiporodični, ali i antiustavni Nacrt zakona, zbog toga što mi ovdje imamo surogat braka, podvalu da nije riječ o braku, a zapravo se na mala vrata želi uvesti homoseksualni brak i uništiti institucija braka“, ocijenio je Milačić.

On smatra da se crnogorsko društvo mora pozabaviti tradicionalnom porodicom, koja je, kako je dodao, najugroženija u Crnoj Gori.

„Vi iz Ministarstva bi trebalo da više snage, energije i znanja posvetite mjerama za očuvanje zdrave, tradicionalne porodice. Zamislite djecu koja imaju tatu i tatu ili mamu i mamu. Šta će da kažu vršnjaci toga djeteta kada dođe u školu? Kako će da se ponašaju? To su traume za čitavi život. I zato kažem, ne dirajte djecu“, poručio je Milačić.

On smatra da se „po ovom pitanju“ mora raspisati referendum.

„Dosta nam je bježanja od referenduma, na najvažnije teme u ovoj zemlji, na teme koje polarizuju ovo društvo. I pozivam Ministarstvo i Vladu da, ukoliko žele da proguraju ovakav antiporodični Zakon, da hitno raspišu referendum“, poručio je Milačić.

Nacrt zakona o životnom partnerstvu lica istog pola na javnoj raspravi biće do 25. juna.

Održana regionalna konferencija „Budućnost države blagostanja na Zapadnom Balkanu“

Nevladina organizacija (NVO) Juventas, kao loklani partner, učestvovala je zajedno sa preko 200 ključnih aktera sa Zapadnog Balkana i iz država članica EU, na regionalnoj konferenciji „Budućnost države blagostanja na Zapadnom Balkanu“, koja je održana od 6. do 8. juna u Beogradu.

Regionalna konferencija predstavlja okosnicu istoimene inicijative, čiji je NVO Juventas ponosni član, a koju je pokrenula grupa nezavisnih istraživačkih organizacija i istraživača/-ica iz zemalja Zapadnog Balkana, u cilju ostvarivanja zajedničkog uticaja u značajnim oblastima za državu blagostanja u regionu.

Na konferenciji su, u okviru četiri panel diskusije i 13 tematskih radnih grupa, date smjernice istraživačima/-icama u društvenim naukama u stvaranju održive socijalne politike, usmjerene na potrebe ugroženih grupa.

Pored toga, na konferenciji su pokrenute dvije regionalne inicijative za dalji rad na unapređivanju države blagostanja u regionu, Inicijativa za unapređeno upravljanje u socijalnom sektoru na Zapadnom Balkanu i Inicijativa za politike budućnosti države blagostanja.

“Izazovi sa kojima se suočavaju države blagostanja na Zapadnom Balkanu su veliki u odnosu na razvijenije zemlje. Većina zemalja ima veoma nizak bruto domaći proizvod, nepovoljnu socijalnu situaciju, visoku nezaposlenost i neadekvatne ishode u sferi obrazovanja i zdravstva, te neefikasnu izvršnu vlast i administraciju”, poručeno je na konferenciji.

Regionalno specifične izazove predstavljaju, kako su naveli, visoka emigracija, veliki udio dugotrajne nezaposlenosti, kao i rasprostranjena siva ekonomija.

“Regionalna inicijativa nastoji da utiče na postojeće procese usmjerene na održive reforme u regionu, kao što su ekonomsko upravljanje i programi ekonomskih reformi, proces pregovora o pristupanju Evropskoj uniji (EU), kao i programi reformi politike zapošljavanja i socijalne politike”, saopšteno je na konferenciji.

Prema njihovim riječima, regionalna inicijativa ima za cilj da stvori prostor za dugotrajnije promišljanje i ciljano djelovanje, kroz godišnje regionalno okupljanje najistaknutijih istraživača/-ica i lidera/-ki u društvu.

Predstavili zbirku novih starih bajki „Bajke su za svakoga“

Prezentacija zbirke novih starih bajki "Bajke su za svakoga", u kojima su učitani novi kodovi, promijenjene tradicionalne uloge, sa elementima kvir kulture i drugim različitostima, održana je u subotu u 19 sati u Galeriji Koncept art spejs u Podgorici.

Projekat „Bajke su za svakoga” podržan je u okviru Erasmus+ programa Evropske unije, implementira ga Fondacija „CURE”, a partneri na projektu su NVO „Juventas” iz Crne Gore, „Alternativni centar za devojke” iz Srbije, „CESI” iz Hrvatske i „Helsinški komitet za ljudska prava – grupa LezFem” iz Makedonije.

Projekt koordinatorka Fondacije CURE iz Bosne i Hercegovine, Marija Vuletić, kazala je da se ta organizacija generalno bavi društvenim radom i radi na tome da, kako je navela, promijeni norme koje su postavljene u današnjem društvu.

„Te norme možemo da vidimo i kroz bajke. Tako da smo mi odlučili da uzmemo bajke, kao jedan narativ koji nije prilagođen nečim čime se mi bavimo i u šta vjerujemo, i da ih napravimo da su otvorene za sve i da su inkluzivne za sve”, pojasnila je Vuletić.

U okviru projekta su, kako je kazala, pozvali učesnike iz pet država iz regiona koji su sjeli/e i napisali/e bajke za koje su smatrali/e da će da budu prilagođene svima i da budu inkluzivne.

Hana Konatar iz crnogorske nevladine organizacije Spekra, kazala je da su željeli da redefinišu bajku „Baščelik“, jer u njoj, kako je pojasnila, nisu osjetili motive ljubavi i humanosti.

Sve što se dešava dešava se da bi muškarac ispunio datu riječ ili zbog motiva koji se često spominje u tradicionalnim bajkama – časti. Smatramo da smo, pričanjem priče iz ženske perspektive, dali ženi snagu, koju ona inače ima, a koja do sad nije bila prikazana u tradicionalnim, čak i u modernim bajkama“, navela je Konatar.

Tamara Jovanović iz organizacije „Alternativni centar za devojke“ iz Srbije kazala je da su u toj organizaciji odlučili da reformišu bajke „Snežana i sedam patuljaka“ i „Nemušti jezik“.

Ona je kazala da su se, u toku procesa rada u „Nemuštom jeziku“ dvoumili da li će ostaviti nasilni momenat u bajci kad žena dobije batine od muža.

„Na kraju smo se usaglasili da ipak ostane taj trenutak, ali da ga pokažemo u negativnom svijetlu, dok je u originalu prikazan pozitivno, i da se na taj način osvrnemo na femicid i probleme koje Srbija i Balkan imaju sa ubistvima žena. To nam je bio najznačajniji trenutak u procesu rada“, rekla je Jovanović.

Prema njenim riječima, cilj im je bio da pristupe problemu naivnosti, koji je prisutan u bajkama.

„To su priče za djecu, ali to je sadržaj koji je za sve, koji nije vrijednosno neutralan. Kroz takve sadržaje, unosite i prenosite neke vrijednosti i htjeli smo da prikažemo koje su to vrijednosti u tradicionalnim i modernim bajkama bile ne nužno pogrešne, ali loše prikazane, i da pokažemo da smo kao društvo evaluirali“, kazala je Jovanović.

Kristijan Stefanovski iz organizacije LezFem iz Makendonije rekao je da su u toj organizaciji redefinisali bajku „Modrobradi“, ukazujući da je to tradicionalna Francuska bajka.

„Bajku smo radili tako da smo promijenili perspektivu. Tako da je priča žena, unijeli smo feminističke elemente, lezbejsku vezu, tako da izbjegnemo hetero-patrijarhalne elemente koje sadrže tradicionalne bajke“, naveo je Stefanovski.

Predstavnica organizacije „CESI“ iz Hrvatske Tanja Javorina kazala je da su u toj organizaciji redefinisali dvije bajke „Kraljeva kći vještica“, koju su u novoj verziji preimenovali u „Vještica“, i „Ružno pače“.

Ona je pojasnila da su bajku „Kraljeva kći vještica“ preimenovali u bajku „Vještica“ jer, kako je navela, nisu željeli da ona bude nečija, „nego da bude samostalna i da sama odlučuje o svom životu“.

„U „Ružnom pačetu“ smo se više usmjerili na samu temu. Gledali smo kako da ubacimo neki savremeni i ljudski lik u bajku i kako da prikažemo današnje grupe koje su odbačene zato što su drugačije, ali da zapravo imaju vlastitu ljepotu, vrijednost i snagu koju moramo prepoznati“, rekla je Javorina.

Kako je navela, odlučili su da im ljudski lik u bajci bude djevojčica Romkinja.

„Bilo je relativno teško do kad smo odredili ko će nam biti „Ružno pače“, poslije je išlo relativno lagano. Međutim, sa „Vješticom“ smo imali malo više problema jer smo je htjeli osamostaliti, htjeli smo dati manju ulogu muškim likovima koji određuju njenu sudbinu u cijeloj bajci i morali smo im nekako promijeniti ulogu. Nismo ih željeli izbaciti, već promijeniti uloge i mislim da smo u tome uspjeli“, navela je Javorina.

Bajke su kreirane u saradnji sa Vaskom Raičevićem, dramaturgom iz Podgorice.

Jedna donacija krvi, jedna nada

Svake godine, 14. juna, zemlje širom sveta proslavljaju Svjetski dan donatora krvi. Adekvatna snadbjevenost krvlju je jedna od ključnih komponenti efikasnog zdravstvenog sistema. Preporuke SZO su da bi nivo dobrovoljnog davalaštva krvi u Crnoj Gori trebao da bude minimum 4 odsto. Prema statistici ZTCG 2,8% stanovnika Crne Gore je pomoglo u davanju krvi, od ovog malog broja davalaca samo 42 odsto je dobrovoljnih davalaca, dok je 58 odsto onih koji to urade iz porodične obaveze.

Doniranjem krvi se unapređuje se solidarnost zajednice i socijalna kohezija podstičući ljude da se brinu jedni o drugima i da stvaraju odgovorni i brižljivu zajednicu. Transfuzijom krvi sačuvaju se milioni života svake godine. Dodatno tranfuzija ima esencijalnu ulogu u zaštiti majke i djece, kao i prilikom hitnog odziva na elemente nepogode i prirodne katastrofe.

Tokom istorije bilo je različitih, čudnih vjerovanja o krvi, a prva transfuzija čovjeka uključivala je stavljanje krvi jagnjeta u pacijenta koji je trpio blagi oblik ludila. Smatralo se da možda krv nježnog stvorenja kao jagnje može pomoći čovjeku da smiri svoje ludilo. A prvi zvanični datumi uspješnih transfuzija datiraju od 1818 godine.

Iako jedinica krvi izgleda mala, pacijentima koji se suočavaju sa hitnim stanjima je nada za život. Doniranjem krvi jačamo altruizam, kako bi krv čekala pacijenta a ne pacijent krv.

Era kompjutera i pametnih telefona donosi bolesti: Mladost prolazi za "vrijeme ekrana"

Djeca i tinejdžeri uzrasta od osam do 18 godina, kako se procjenjuje, sedmično provode oko 44 sata ispred digitalnih ekrana

Telefoni novijih generacija se nazivaju pametnim, ali stručnjaci sve više upozoravaju da mogu biti i opasni, ako njihovo korišćenje zamijeni sve ostale aktivnosti. Djeca u starijim razredima osnovnih škola i srednjoškolci dnevno pred ekranima pametnih telefona, tableta i računara provedu i više od šest sati, što pored ostalog vodi i u zavisnost i zahtijeva pomoć stručnjaka.

Brojne su tegobe koje se mogu javiti kod te djece - od gojaznosti, deformiteta kičme, poremećaja vida, pa sve do anksioznosti i depresije.

Psijatar Kliničkog centra Irena Ljutica kaže za Centar za istraživačko novinarstvo Crne Gore (CIN-CG) da je zastrašujuće to što se starosna granica korisnika interneta značajno spustila.

„Veliki procenat djece u nižim razredima osnovne škole i po nekoliko sati dnevno koriste mobilne telefone i tablete. Nije rijedak slučaj vidjeti malo dijete u kolicima sa telefonom u rukama. Roditelji sve češće posežu za ovom ‘čudesnom spravom’, kako bi dobili ‘svojih pet minuta. Međutim, u određenom momentu, roditelji širom svijeta počinju da brinu zbog prekomjerenog korišćenja interneta“, izjavila je Ljutica za CIN-CG.

Prema saopštenjima američkog Nacionalnog zdravstvenog instituta, „vrijeme ekrana“ je problem. Ljutica pojašnjava da je to bilo koje vrijeme provedeno ispred televizora, video igara, mobilnih telefona, računara.

Ona kaže da se procjenjuje da djeca i tinejdžeri između osam i 18 godina svake nedjelje provode oko 44,5 sati ispred digitalnih ekrana. Takođe, 23 odsto djece prijavila su da osjećaju zavisnost od video igrice.

Ljutica ističe da prekomjerno korištenje interneta može da dovede do negativnih efekata. Najčešće u „ekranskom vremenu“ nema fizičkog kretanja, djeca nemaju vremena da pojedu nešto zdravo, pa se obroci svode na visokokaloričnu brzu hranu u kombinaciji sa gaziranim sokovima, što dovodi do gojaznosti. Takođe, neprirodan položaj dovodi do deformiteta kičme.

Naglašava da djeca koja su često na internetu ili pred ekranom odlaze kasnije u krevet i imaju problem sa uspavljivanjem, pojavljuje se oštećenje vida, česte glavobolje i razdražljivost. Kod takve djece, tvrdi ljekarka, povećava se i vjerovatnoća pojave anksioznosti, depresije, poremećaja pažnje, uključujući Attention Deficit Disorder (ADD), odnosno smanjenje pažnje i Attention Deficit and Hyperactivity Disorder (ADHD) – poremećaj pažnje sa hiperaktivnošću.

Ona kaže da previše vremena provedenog pred ekranima i na internetu može uništiti ravnotežu interesa i aktivnosti djeteta, kao i da se može pojaviti kompulzivno ponašanje.

Ljutica ističe da su neki od znakova zavisnosti od ekranskog vremena to što djeca ostaju online mnogo duže nego ranije, koriste tajno internet, počinju da lažu o vremenu provedenom na globalnoj mreži, često ostaju online čitavu noć. Nerijetko se, tvrdi, javljaju i promjene na emocionalnom polju, djeca postaju bijesna ili uznemirena ako ih neko prekine

dok su online, razdražljiva su kad ne mogu da pristupe web-u, depresivna kad im se uskrati internet...

Ljutica poručuje da roditelji moraju da regulišu vrijeme provedeno ispred ekrana i da posebno vode računa da dijete mora da ima vremena za druge vanškolske aktivnosti, trening, sport, čitanje, domaće zadatke i druženje sa vršnjacima, ali i da naročito treba obratiti pažnju na zdrav način ishrane.

A da su roditelji sve više zabrinuti za vrijeme koje njihova djeca provode ispred ekrana i da često traže savjet kako ograničiti to vrijeme, potvrđuje i iskustvo tima roditeljske SOS linije Udruženja Roditelji.

On za CIN-CG kažu da je, u nekim slučajevima, ta navika već dostigla nivo kada ozbiljno ugrožava uobičajeno životno funkcionisanje djeteta ili mlade osobe, pa su primorani da roditeljima preporuče pomoć stručnjaka.

Postavljnje granica, tvrde, muči veliki broj roditelja, koji se obraćaju za savjet kako da postupe u slučajevima kada dijete provodi više vremena u korišćenju pametnih uređaja, nego u igri ili učenju, druženju i sportskim aktivnostima

„Jedan adolescent u prosjeku svakodnevno provede oko dva sata aktivno koristeći telefon, računar ili odgovarajući na poruke na društvenim mrežama. Sa druge strane, kako i na djecu, tako i na roditelje utiče vrijeme provedeno ispred ekrana.

Čak umjerena, ali svakodnevna upotreba može prouzrokovati stanja razdraženosti, slabije kontrole impulsa, rasutu pažnju... Sve ovo za posljedicu može imati teškoće u uspostavljanju discipline i određivanju granica u vremenu provedenom pred ekranima“, piše u odgovoru stručnog tima roditeljske SOS linije.

U Udruženju Roditelji smatraju da su djeca sklona da se brzo prilagode ponašanju roditelja, odnosno odraslih, pa tako vrlo brzo mogu da se usmjere na sopstvene pametne telefone, ako u okruženju ne vide alternative takvim navikama.

„Osim što je važno da roditelji postavljaju granice ili neka pravila o vremenu provedenom ispred ekrana i da se toga dosljedno pridržavaju, važno je da i oni sami sebi ograniče upotrebu pametnih uređaja i to vrijeme organizuju, na primjer, za neke zajedničke porodične aktivnosti. Ekрани odvlače pažnju i smanjuju naš kontakt sa okruženjem. To može dovesti do problema u komunikaciji sa bliskim osobama i posljedično do narušavanja odnosa“, kažu u Udruženju Roditelji.

Stručni tim ima i smjernice za roditelje - predlažu im da ograniče upotrebu telefona, tablet računara, pronađu druge načine za zabavu, ne koriste uređaje kod kuće i tokom vremena provedenog uz djecu, odrede tačno doba dana kada se uređaji koriste ili odrede vrijeme nakon kojeg njihova upotreba potpuno prestaje. Neophodno je, smatraju, da se roditelji

dosljedno pridržavaju smjernica i da dozvole djeci ili partneru da opomene onoga ko krši pravila.

Djeci najčešće krađu profile

Izveštaj UNICEF-a, objavljen krajem prošle godine, pokazao je da se 45 odsto djece u Crnoj Gori, odnosno svako drugo, ne osjeća bezbjedno na internetu. Prema podacima iz izvještaja, 38 odsto djece imalo je makar jedno neprijatno iskustvo tokom 2016., dok 27 odsto ne zna šta bi uradilo, ukoliko bi ga neko uznemiravao preko interneta.

U Udruženju Roditelji kažu da su iskustva različita. Postoje roditelji koji su protiv toga da njihova djeca imaju profile na društvenim mrežama, ali ima i onih koji su i sami korisnici. „Najčešći slučajevi zloupotrebe odnose se na takozvanu ‘krađu profila’, kada postoji povreda ličnih podataka, šifre i korisničkog imena. U tim situacijama obično se dešava da neko ko zloupotrebljava profil druge osobe, odnosno djeteta, objavljuje neprimjerene sadržaje u njeno ili njegovo ime. Takvi slučajevi iz prakse obično se rješavaju brisanjem profila i dodatnom edukacijom roditelja i djeteta o boljoj zaštiti na internetu”, pojašnjavaju u Udruženju.

Kao dobar primjer, navode da su mnoge škole podržale projekat „Surfuj pametno“.

Regionalna konferencija "Socio-politički razvoj i politike prema drogama u jugoistočnoj Evropi"

Na godišnjoj regionalnoj konferenciji "Socio-politički razvoj i politike prema drogama u jugoistočnoj Evropi", održanoj od 07-09. juna u Solunu, Grčkoj, prisustvovala je naša koleginica Glogoški Anđela.

Konferencija je dio regionalnog projekta "Jačanje kapaciteta nevladinih organizacija i promovisanje javne zdravstvene politike i politike ljudskih prava usmjerene ka drogama u jugoistočnoj Evropi", a organizovana je od strane Diogenis organizacije iz Atine.

Teme o kojima se razgovaralo na konferenciji odnosile su se na:

Kulturu mladih, ljetne festivale, upotrebu droga i smanjenje štete u jugoistočnoj Evropi: implementacija politike za nadležne organe, organizatore festivala i usluge smanjenja štete.

Izbjeglice i migranti u zemljama jugoistočne Europe i problemi u vezi droga. Istraživanje stanja, doprinosi NVO-a i nacionalnih vlasti.

Procena političke deklaracije 2009.-2019 u vezi sa ishodnim dokumentom UNGASS. Perspektiva jugoistočne Europe.

Procjena i praćenje projekta smanjenja štete u jugoistočnoj Evropi.

Aktuelne teme od važnosti:

a) regulacija kanabisa u medicinske svrhe

b) trenutni regionalni projekt "Jačanje kapaciteta nevladinih organizacija i promocija javne zdravstvene politike i politike ljudskih prava usmjernih ka drogama u jugoistočnoj Europi"

c) druge teme.

Brzina i alkohol – put u tragediju

Osamnaestogodišnjak iz Podgorice u blizini tunela Sozina vozio je "audi" 162 kilometra na sat, magistralom gdje je ograničenje brzine 60 kilometara. Tri godine stariji mladić iz Bijelog Polja u mjestu Ulići na cetinjskom putu, gdje je ograničenje 70, uhvaćen je kako vozi brzinom 186 kilometara na čas. U mjestu Gospoština, 23-godišnji Cetinjanin "pasatom" je vozio 173 kilometra na sat, iako je ograničenje svega 70 kilometara na sat. Zakonom o bezbjednosti saobraćaja na putevima, za mlade vozače i početnike propisana je, inače, maksimalna dozvoljena brzina od 70 kilometara na sat.

Za trojicu mladića, junaka policijskih biltena prethodnih dana, još se može i reći da su odlično prošli, bez obzira što su im privremeno oduzete dozvole i što će ići kod sudije za prekršaje. Možda im je upravo to ovom prilikom sačuvalo glave i još nekoj nedužnoj žrtvi u saobraćaju. Mogao bi to da bude i alarm za roditelje koji su im dali volan u ruke. Nažalost, nijesu svi takve sreće, a ove priče i nadolazeće ljeto snažno opominju. Tim prije, što je sličnih avanturista još na crnogorskim cestama. Policija se još nije oglašavala o tome da li je pronađen i kažnjen, za sada nepoznati vozač, koji je vozio 220 kilometara na sat, pjevao u mraku i snimao kontrolnu tablu, kako su to objavili mediji, pozivajući se na video snimak objavljen na društvenim mrežama.

Posebna priča su i maloljetnici za volanom. I oni često voze "moćne" automobile i motocikle, nekada i pod dejstvom alkohola i bez znanja roditelja, pa izazivaju saobraćajne nezgode na crnogorskim putevima. Broj saobraćajnih nezgoda u kojima učestvuju mlađi od 18 godina nije veliki, ali je alarmantan, upravo zbog uzroka i posljedica, tvrdi u razgovoru za Centar za istraživačko novinarstvo Crne Gore (CIN-CG) Goran Čarapić, vještak mašinsko-saobraćajne struke. On kaže da se saobraćajne nezgode, u kojima učestvuju maloljetnici, obično dešavaju noću i u danima vikenda. Tada, tvrdi, najčešće izlazi na uviđaj, a saobraćajne nezgode ponekad su sa težim, čak i smrtnim ishodom.

Čarapić objašnjava da su uzroci takvih saobraćajnih nezgoda uglavnom znatno uvećane brzine u odnosu na propisane za te dionice, zatim uticaj alkohola koji izaziva još veću agresivnost pri vožnji i smanjuje kontrolu nad upravljačem.

On tvrdi da maloljetnici najčešće voze “moćne” automobile ili motore, vrlo opasne za upravljanje, s obzirom na njihove vučno-brzinske karakteristike.

“U takvim saobraćajnim nezgodama, gdje učestvuju maloljetnici, dolazi u određenom broju do stradanja pješaka i ostalih učesnika u saobraćaju, koji u većini slučajeva ničim ne doprinose nastanku saobraćajne nezgode, već je uzrok najčešće kod maloljetnih vozača”, upozorava Čarapić.

Takve saobraćajne nezgode se, prema njegovim riječima, najčešće dešavaju u naseljima na periferiji gradova, na mjestima gdje postoji i slabija kontrola policije, što maloljetnici koriste.

“Maloljetne osobe vrlo često koriste brze motocikle, tako da ih je teško identifikovati i ako bi htjela da se radi kontrola. Ti motocikli su teško dostupni zbog brzine i karakteristika. Takvim vozilima mogu brzo da napuste mjesto, a da se ne sazna ko je vozač. Oni su potencijalni izazivači saobraćajnih nezgoda, jer u određenom broju nije moguće da se sankcionišu. Voze bez registarskih tablica i velikom brzinom”, objasnio je Čarapić.

Vještak tvrdi da su automobili koje voze maloljetnici, izazivači saobraćajnih nezgoda, nekada ukradeni, da adolescenti uzimaju ključeve od roditelja, sa ili bez njihovog znanja. Nakon saobraćajnih nezgoda, češće se, kaže, dešava da roditelji tvrde kako su mladići sami uzeli ključeve. Kod lakših prekršaja, obično govore da su im oni dali automobil.

Iz Uprave policije, do objavljivanja teksta, nijesu odgovorili na pitanja CIN-CG o tome koliko su maloljetnici i mladi vozači akteri saobraćajnih nezgoda i nesreća i da li se često dešava da ih saobraćajna policija kažnjava zbog brze i vožnje u alkoholisanom stanju, ili zbog toga što nemaju vozačke dozvole.

Statistika Uprave policije za 2017. godinu pokazuje da je uzrok najvećeg broja saobraćajnih nezgoda ljudski faktor, zatim put i stanje kolovoza, dok je na trećem mjestu tehnička neispravnost vozila. U izvještaju o stanju bezbjednosti na putevima za prošlu godinu maloljetnici se ne spominju, ali postoji podatak da je policija lani na putevima pronašla 11.187 vozača koji su bili pod dejstvom alkohola. To je za čak 15 odsto više u odnosu na 2016. godinu.

Zvanična statistika, inače, pokazuje da u Crnoj Gori ima oko 30.000 zavisnika od alkohola. Evropsko istraživanje ESPAD pokazuje da ni mladi nijesu imuni na alkohol, jer je 30 odsto adolescenata uzrasta 16 godina u Crnoj Gori potvrdilo da su u jednoj prilici ispili pet ili više pića, dakle više od 10 mililitara čistog alkohola.

Za točenje alkohola djeci zatvoreno 46 lokala od 2011. Odjeljenje za maloljetničku delikvenciju Uprave policije, zajedno sa Turističkom inspekcijom, kontroliše točenje alkoholnih pića maloljetnicima. Od 2011. do ove godine Turistička inspekcija je zatvorila 46 objekata zbog tog prekršaja.

Iz Turističke inspekcije su za CIN-CG kazali da su u toku prošle godine u šest ugostiteljskih objekata utvrdili da su točili piće mlađima od 18 godina.

Po tom osnovu izdali su pet prekršajnih naloga u iznosu od 5.750 eura, pokrenuli jedan zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka i zatvorili pet objekata.

"Naši podaci iz nadzora pokazuju trend opadanja ovih prekršaja, u odnosu na prethodne godine, međutim, problem i dalje postoji kada su u pitanju adolescentna lica i njihovo konzumiranje alkoholnih pića", kazali su iz Turističke inspekcije.

Saopšteno je i da su u Budvi prošle godine dva puta u istom ugostiteljskom objektu utvrdili da se toči alkohol maloljetnicima.

"Djelatnost je obavljalo pravno lice, a shodno starom Zakonu o turizmu dva puta je izrečena novčana kazna u iznosu od po 1.150 eura i u oba slučaja izvršeno je pečačenje objekta. Novim Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu, ukoliko se ponovi pomenuti prekršaj, predviđena je mjera pečačenja objekta u trajanju od 15 dana", pojasnili su iz Turističke inspekcije.

Nisko znanje o štetnom dejstvu duvana na kardiovaskularni sistem

U Crnoj Gori svaka druga osoba umre od kardiovaskularnog oboljenja, a znanje, značajnog dijela javnosti, da je duvan jedan od vodećih uzroka bolesti srca i krvnih sudova je nisko, saopšteno je iz nevladine organizacije (NVO) Juventas.

Saradnik na javno-zdravstvenim projektima u NVO Juventas, Jovan Dašić, je povodom Svjetskog dana borbe protiv pušenja 31. maja, kazao da se ove godine taj datum obilježava kako bi se skrenula pažnja na uticaj duvana na kardiovaskularni sistem.

„U Crnoj Gori svaka druga osoba (44,5 odsto) umre od kardiovaskularnog oboljenja, a konzumacija duvanskih proizvoda i izloženost duvanskom dimu je u direktnoj korelaciji sa zabrinjavajućom učestalošću kardiovaskularnih i malignih oboljenja“, rekao je Dašić.

Upotreba duvana je, kako je pojasnio, važan faktor rizika za razvoj koronarne bolesti srca, moždanog udara i periferne vaskularne bolesti.

„Uprkos poznatom štetnom dejstvu duvana za zdravlje srca i krvnih sudova, znanje, značajnog dijela javnosti da je duvan jedan od vodećih uzroka kardiovaskularnih bolesti je nisko. Upotreba duvana je drugi vodeći uzrok kardiovaskularnih bolesti, nakon visokog krvnog pritiska“, objasnio je Dašić.

On je istakao da duvan djeluje štetno na organizam izazivajući, kako je rekao, fizičku i psihičku zavisnost, kao i određene kozmetičke nedostatke.

„Kada je u pitanju psihička zavisnost, misli se na ponavljanje ritualnih radnji, odnosno stvaranje uslovnih refleksa, kao što je pušenje uz kafu, poslije jela i uz alkohol. Takođe, stvara i fizičku zavisnost, a to se objašnjava tako što postaje dio metabolizma nervnih ćelija, koje ga izuzetno brzo troše, pa se javlja potreba za novom cigaretom“, objasnio je Dašić.

Kada su u pitanju kozmetičke posljedice, kako je rekao, javljaju se bore, neprijatan dah, tamno prebojeni zubi i prsti.

Prema njegovim riječima, pušenje počinje pod uticajem prijatelja, iz radoznalosti i u nekim društvima se, kako je kazao, uzima kao neformalni simbol zrelosti.

„Puši se da bi se pokazao osjećaj pripadnosti jednoj grupi. To je često zabilježeno kod vršnjaka. I imamo različite pritiske. Neki pušači tvrde da im upotreba duvana pomaže u otklanjanju stresa. Svi ovi faktori moraju se uzeti u obzir, kada se planira uspješna prevencija“, smatra Dašić.

Odvikavanje od pušenja je, kako je istakao, teško, „pogotovo ako to radite sami“.

„Zbog toga je neophodna adekvatna podrška porodice, iskrenih prijatelja, i ljekara“, ocijenio je Dašić.

Prema njegovim riječima, zbog dvosmislene primjene važećeg Zakona o ograničenju upotrebe duvanskih proizvoda bilježi se, kako je rekao, porast pušača među svim kategorijama.

„Istraživanje Instituta za javno zdravlje Crne Gore iz 2017. pokazuje da je za proteklih pet godina broj pušača, porastao za 4,4 odsto. Takođe, udvostručio se i broj petnaestogodišnjaka koji konzumiraju duvan (11 odsto), a porastao je i broj žena koje koriste duvanske proizvode“, naveo je Dašić.

On je istako da je pušenje kod žena mnogo opasnije po zdravlje, nego pušenje kod muškaraca.

„Pušenje kod žena može izazvati rak na dojci, oštećenje jajnih ćelija, otežati oplodnju i poremetiti menstrualni ciklus. Pušenje u trudnoći, može, kod djeteta nakon rođenja, izazvati poremećaje u razvoju“, pojasnio je Dašić.

On je istakao da odlaganje usvajanja i primjene Zakona o ograničenju upotrebe duvanskih proizvoda Crnu Goru može koštati 10. 514 života.

Primjeri pozitivne prakse, kako je pojasnio Dašić, postoje u Flandriji, gdje vozači koji su uhvaćeni da puše u prisustvu djeteta, kako je rekao, rizikuju novčanu kaznu do hiljadu eura.

„To se objašnjava time da pušenje u kolima dovodi do pogoršanja kvaliteta vazduha u putničkoj ćeliji. Pušenje tokom vožnje oslobađa kancerogene supstance koncentracije 25 puta veće od onih izmjerenih u kućama. Pušači često misle da je otvaranje prozora u automobilu dovoljno da se eliminišu te supstance, ali nažalost nije“, istakao je Dašić.

Dim, kako je rekao, predstavlja rizik za sve, a naročito za djecu, koja su, kako je pojasnio, posebno osjetljiva, s obzirom da ubrzano dišu u vrijeme kada im se razvija imunološki i respiratorni sistem.

„Imamo i primjer kolegice iz Ukrajine Ramone Brad, koja je pokrenula inicijativu za donošenje nacionalnog zakona o dimu. U godini nakon što je zakon usvojen i uspješno

primijenjen, hospitalizacija djece za akutnu respiratornu bolest opala je za šest odsto, a prihodi restorana porasli su za 20 odsto, dok je 70 odsto rumunskih pušača podržalo zakon“, naveo je Dašić.

Posljednji izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore upozorio je na to da je, kako je rekao, Crna Gora potpisala Okvirnu konvenciju o kontroli duvana, a da ne sprovodi zakon o zabrani pušenja na javnim mjestima.

„U izvještaju se ukazalo i na zabinutosti vezane za borbu protiv ilegalne trgovine duvana preko Crne Gore, naročito u Luci Bar, koja služi kao platforma za krijumčarenje falsifikovanih cigareta. Ilegalna trgovina duvanom ostaje zabrinjavajuća, a kapaciteti carinske administracije za prevenciju ilegalne trgovine moraju biti ojačani“, ocijenio je Dašić.

On je kazao da su predstavnici Vlade i lokalne samouprave, prilikom pozdravljanja početka rada Novog duvanskog kombinata „zaboravili“ da je Crna Gora ratifikovala Okvirnu konvenciju za kontrolu upotrebe duvana (FCTC) Svjetske zdravstvene organizacije.

„Crna Gora je time preuzela međunarodnu obavezu da će sprovoditi politiku kontrole duvana, samim tim i zabraniti sve vrste reklamiranja, promocije duvana i duvanskih sponzorstava, kao i sve oblike komercijalne komunikacije, preporuka ili aktivnosti, koje su vezane za duvan ili duvansku industriju“, pojasnio je Dašić.

On je podsjetio da svake godine globalna epidemija upotrebe duvana ubije više od sedam miliona ljudi, od kojih je, kako je rekao, blizu 900 hiljada nepušača, koji umiru od udisanja sekundarnog duvanskog dima.

„Skoro 80 odsto od više od milijardu pušača širom svijeta živi u zemljama sa niskim i srednjim приходima, gdje je najveći teret za bolesti i smrt vezan za duvan“, naveo je Dašić.

Studentkinja Maja Filipović, iako je pušač, kazala je da je iznenađena što je etno ethno jazz club "Sejdefa" danas bila zona bez dima i navela da smatra da bi trebalo manje da se puši i da se odvoje zone za nepušače.

„Pušenje je baš štetno po zdravlje. Planiram da prestanem da pušim, ali tek kada budem imala mnogo obaveza, da ne stignem da zapalim cigaretu. Pošto je sada koristim kao pauzu i kao odmor ne bih da se odrekнем još toga, ali planiram da istrajem u tome malo kasnije“, kazala je Filipović

Srednjoškolka Milica Kapa, koja je nepušač, kazala je da voli da izlazi na mjesta gdje zna da postoje zone bez dima.

„Mnogo mojih vršnjaka puši, i smatram da bi se time smanjio broj socijalnih pušača. Pušenje izaziva mnoge bolesti i onaj koji puši šteti sebi i drugima“, smatra Kapa.

U etno jazz klubu "Sejdefa", danas je održana debata na temu zabrane reklamiranja duvanskih proizvoda na prodajnim mjestima, a iz debatnog kluba Gimnazije „Slobodan Škerović“ su poručili da reklamiranje duvanskih proizvoda pravi probleme ljudima koji se

odvikavaju od cigareta i, kako su kazali, loše utiče na djecu koja, kako su pojasnili, još nisu shvatila loš uticaj duvana na zdravlje.

NVO Juventas i Centar za monitoring i istraživanje (CeMI), ranije su podnijele Inicijativu Vladi kojom su zatražile da uvede zabranu pušenja u javnim prostorima, čime bi se, kako smatraju, omogućila puna primjena važećeg Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda.

Uništeno 28 kilograma kontaminiranog pribora za injektiranje

Terenski radnici Drop in centra za osobe koje koriste droge iz nevladine organizacije (NVO) Juventas, odnijeli su na uništenje 31 kutiju kontaminiranog pribora za injektiranje, saopšteno je iz te organizacije.

Prikupljanje kontaminiranog pribora jedna je od aktivnosti, podsjetili su iz Juventasa, koja se u okviru programa smanjenja štete sprovodi u Drop in centru NVO Juventas još od 2004.godine.

“Pozivamo sve građane da nas nazovu na brojeve telefona 020/624-608 i 067/632-245, ukoliko na javnim površinama primijete odbačene igle i špriceve, kako bi naši terenski radnici izašli na lokaciju i uklonili iste”, poručili su iz NVO Juventas.

Iz te organizacije su naveli da je ukupno 28 kilograma kontaminiranog pribora za injektiranje uništeno u okviru Kliničko-bolničkog centra Crne Gore.

CIVILNI SEKTOR NIJE SAGLASAN SA NACRTOM ZAKONA O MLADIMA

Željeli bismo da obavijestimo zainteresovanu javnost da predstavnice civilnog sektora u radnoj grupi za izradu Nacrta zakona o mladima, obrazovanoj od strane Ministarstva sporta, nijesu saglasne sa nacrtom koji je poslat na javnu raspravu.

Nacrt zakona o mladima koji je objavljen za javnu raspravu nije produkt zajedničkog rada vladinih i nevladinih članova radne grupe, već produkt samostalnog rada resornog ministarstva.

Naime, predstavnici Ministarstva sporta u radnoj grupi za izradu Nacrta zakona o mladima su samostalno kreirali predloženi nacrt i dali predstavnicama civilnog sektora, ravnopravnim članovima radne grupe, 15 radnih sati da dostave komentare i konsultuju se sa ostatkom civilnog sektora.

Komentari civilnog sektora su poslani kao i jasno verbalizovano neslaganja sa predloženim rješenjima i da tekst nacrta zakona treba suštinski izmijeniti, što nije spriječilo Ministarstvo sporta da nacrt zakona da na javnu raspravu.

Civilni sektor u radnoj grupi za izradu Nacrta zakona o mladima su predstavljale:

- Elvira Hadžibegović Bujanja, Forum MNE
- Marija Stajović, Juventas
- Dunja Samardžić, Udruženje mladih sa hendikepom

Cilj kreiranja Zakona o mladima je unapređenje društvenog položaja mladih i stvaranja uslova za ostvarivanje njihovih potreba, pošto predloženi Nacrt zakona to ne ispunjava, pozivamo sve mlade ljude, kao i stručnu i laičku javnost da se uključe u javnu raspravu i da daju svoje komentare i sugestije.

Drugi modul petog ciklusa Harm Reduction Academy

Drugi modul petog ciklusa Harm Reduction Academy se nastavlja u prelijepoj Mombasi, Kenija, od 21 do 25 maja, gdje je naša koordinatorka programa Smanjenja štete za osobe koje koriste droge, Marija Milić.

Ovaj modul je posvećen saznanjima o teroriji promjena koja stoji iza programa smanjenja štete, savremenih alata uz pomoć kojih se sprovode monitoring i evaluacija programa, metodama koje se koriste kako bi se izmjerio uspjeh programa, kao i istraživačkih metoda koje se u programu smanjenja štete koriste.

Učesnici će takođe dobiti praktično iskustvo korišćenja različitih metoda i alata za monitoring i evaluaciju programa.

Tokom posjeta na terenu, učesnici su se upoznali sa lokalnom situacijom u kojoj se nalaze osobe koje koriste droge, posjetili su supstitucionu terapiju metadonom, Drop in centre i imali priliku da učestvuju u terenskom radu zajedno sa terenskim radnicima ovdašnjih NVO, kao i ostalim aktivnostima koje NVO u Mombasi implementiraju tokom sprovođenja programa smanjenja štete.

Juventas ugostio članove Youth Organization for Drug Action (YODA)

U periodu od 11 do 14.05.2018. Juventas je ugostio članove Youth Organization for Drug Action (YODA), kao nastavak treninga iz Varšave i Kijeva u aprilu ove godine.

Tema ove radionice se odnosila na organizacione i etičke aspekte u radu sa beskućnicima, kao i na zaštitu ljudskih i socijalnih prava beskućnika koji koriste psihoaktivne supstance.

Članovi YODA-e su imali prilike da posjete sva tri Drop in centra NVO Juventas, gdje su se upoznali sa radom naših centara, načelima sprovođenja terenskog rada, da se upoznaju sa politikama o drogama koje se sprovode u našoj zemlji, izazovima i problemima sa kojima se susrijećemo u radu sa populacijama u riziku.

Zajedno sa terenskim radnicima NVO Juventas, drugog dana treninga, posjetili su nekoliko lokacija u Podgorici, koje su prepoznate kao lokacije na kojima se odvijaju terenske aktivnosti i na kojima se okuplja dio klijenata koji posjećuju pomenute Drop in centre.

Sastanak Drug policy Network South Eastern Europe (DPNSEE)

Koordinatorica programa Smanjenje štete za osobe koje koriste droge, Marija Milić, prisustvala je sastancima Drug policy Network South Eastern Europe (DPNSEE), koji se odnose na saradnju Vladinog i Nevladinog sektora na polju droga, kako bi se utvrdila pravila dosadašnje i buduće saradnje tih sektora.

Sastancima, koji su održani u Beogradu od 9. do 10. maja, prisustvovali su predstavnici Vladinog i Nevladinog sektora iz država Jugoistočne Evrope.

Sastanci su imali za cilj uvrđivanje pravila dosadašnje i buduće saradnje ta dva sektora na polju droga.

Jedna od tema je bila implementacija ciljeva održivog razvoja, kao i djelovi kooperacije Vladinog i Nevladinog sektora koji mogu doprinijeti humanijoj i efikasnijoj politici za droge.

Sastanke su organizovali DPNSEE, Diogenis - Drug policy dialogue iz Grčke i Kancelarija za borbu protiv droga Republike Srbije.

Nedostatak fizičke aktivnosti prouzrokuje različita oboljenja kod mladih

Nedostatak fizičke aktivnosti prouzrokuje različita oboljenja kod mladih, a uvođenjem predmeta Zdravi stilovi života kao obaveznog u obrazovni sistem, ta populacija bi naučila da se odgovorno ophodi prema svom tijelu, ocijenjeno je iz nevladine organizacije (NVO) Juventas.

Saradnik na javno-zdravstvenim projektima u NVO Juventas, Jovan Dašić, je, povodom Svjetskog dana fizičke aktivnosti 10. maja, podsjetio da crnogorski osnovci i srednjoškolci u okviru predmeta Zdravi stilovi života, koji je izborni, stiču osnovne vještine za očuvanje i unapređenje zdravlja.

„Imamo jednu poražavajuću statistiku kada je u pitanju odabir ovog predmeta, jer je organizovan u formi izbornog predmeta, pa tako 32 odsto osnovaca je imalo priliku da pohađa predmet Zdravi stilovi života. Tragičan je podatak da je svega 16 odsto srednjoškolaca imalo priliku da pohađa taj predmet. Situacija u gimnazijama je nešto bolja, te tako imamo podatak da je 43 odsto gimnazijalaca pohađalo taj predmet“, rekao je Dašić u izjavi za PR Centar.

On je kazao da statistika potvrđuje činjenicu da nedostatak fizičke aktivnosti prouzrokuje različita oboljenja osnovaca i srednjoškolaca.

„Nedostatak fizičke aktivnosti u životu mlade osobe dovodi do gojaznost, kifoze, skolioze, odnosno krive kičme. Upravo zbog toga bi trebalo drugačije organizovati predmet fizičko vaspitanje, u okviru kog bi djeca trebalo da imaju časove korektivne gimnastike umjesto kolektivnih časova, jer znamo da kolektivni sportovi pogoduju samo malom broju talentovanih“, poručio je Dašić.

On je kazao da je bitno da mladi steknu pravilne navike u ishrani i odgovoran stav prema svom tijelu.

„Bitno je napomeniti da mladi u okviru predmeta Zdravi stilovi života mogu naučiti kako pravilno da se hrane, kako da prilagode ishranu i da očuvaju i unaprijede zdravlje, kao i da se odgovorno opходе prema svom tijelu kada je u pitanju zdrava ishrana“, kazao je Dašić.

On je pojasnio da podaci UNICEF-a ukazuju da djeca uzrasta od 12 do 14 godina, provode više od tri sata za računarom ili pametnim uređajima, te da je, kako je istakao, bitno da mladi adekvatno organizuju svoje vrijeme.

„Djeca bi trebala da se bave fizičkom aktivnošću sat dnevno, a manje od dva sata da provode za pametnim uređajima, koji odvlače njihovu pažnju. Zato je jako važno da izborni predmet Zdravi stilovi života postane obavezan predmet u svim osnovnim i srednjim školama, kao i gimnazijama, kako bi svi imali priliku da nauče osnovne vještine koje su važne u prevenciji različitih oboljenja“, rekao je Dašić.

On je kazao da je važan faktor u prevenciji mnogih oboljenja fizička aktivnost odgovarajuće vrste, inteziteta i trajanja i da, kako je pojasnio, može značajno izmijeniti morbiditetnu i mortalitetnu sliku kada su mladi u pitanju.

Kako je Dašić istakao, uvažavanje određenih preporuka, u zavisnosti od starosne dobi, zdravstvenog stanja, pola i kondicije, mogu uticati na kvalitet života.

„One stimulišu organizam u pozitivnom smislu i vode ka povećanju potrošnje energije, održavanju odgovarajuće tjelesne mase, poboljšanju kapaciteta pluća, funkcije srca i krvnih sudova, održavanju dobre krvne slike, krvnog pritiska, smanjenju rizika od nastanka bolesti kostiju, malignih oboljenja, dobrom raspoloženju, dugom i kvalitetnom životu“, saopštio je Dašić.

On je rekao da preporuke Svjetske zdravstvene organizacije, za uzrast od osam do 64 godine navode da bi osobe trebalo da praktikuju 150 minuta aerobne fizičke aktivnosti na nedeljnom nivou.

„Odrasli, koji žele da poboljšaju svoje zdravlje, preporučuje se da vježbaju do 300 minuta svake sedmice. Vježbanje, odnosno fizička aktivnost ima nevjerovatne prednosti, ne samo za fizičko zdravlje, već i za emotivno, intelektualno i socijalno zdravlje. Svima se preporučuje uključivanje treninga u dnevni ritam kako bi doprinijeli svom mentalnom, emocionalnom i fizičkom blagostanju“, objasnio je Dašić.

Zabrinjava porast zloupotrebe steroida

Zloupotreba steroida uzrokuje brojne zdravstvene rizike i može dovesti do socijalnih i emocionalnih problema, a posebno je zabrinjavajuće što sve više mladih koristi te supstance, ocijenili su iz nevladine organizacije NVO Juventas.

Iz te NVO su objasnili da su anabolički androgeni steroidi uglavnom sintetički proizvodi, koji su pravljani na osnovu strukture testosterona, seksualnog hormona kojeg normalno luče muškarci i koji je odgovoran za razvoj muških polnih karakteristika.

Anabolički, kako su naveli, znači da je odgovoran za razvoj tkiva i mišićni razvoj, dok androgeni znači da je odgovoran za razvoj sekundarnih seksualnih karakteristika kod muškaraca kao što su produbljanje glasa, povećanje kosmatosti tijela i razvoj mišićne mase.

“Istraživanja pokazuju da je zloupotreba steroida u svijetu u porastu, i među djecom i među odraslima, a posebno zabrinjava upotreba ovih supstanci među tinejdžerima”, kazali su iz Juventasa agenciji MINA.

Iz Instituta za javno zdravlje IJZ su kazali da upotreba, zloupotreba steroida u krugu mladih zbog povećanja mišića ili smanjenja masnih naslaga dovodi do urušavanja psihičkog i fizičkog zdravlja ljudi na pojavu nasilja, takozvane bihejvioralne poremećaje.

„Nekontrolisana prodaja dovodi do veće zloupotrebe i zavisnosti, ne samo u Crnoj Gori, nego na svjetskom nivou“, kazali iz te zdravstvene ustanove agenciji MINA.

Iz IJZ su naveli da steroide uglavnom koriste adolescenti, vrhunski sportisti, rekreativci u teretanama, ljudi koji rade fizički zahtjevne poslove, kao što su obezbjeđenje i slične službe zaštite, dok u Juventasu ističu da te anaboličke supstance koriste čak i djeca.

Iz Instituta su kazali da se te supstance nabavljaju na „crnom tržištu“, i da postoji više od sto različitih vrsta pod različitim, nerijetko i prikrivenim nazivima.

Oni su objasnili da se preparati u organizam unose preko usta, gela i/ili injekciono, što bez konsultacija sa ljekarima ili farmaceutima, prema njihovim riječima, može biti fatalno.

Upotreba steroida sa sobom nosi brojne zdravstvene rizike, a iz IJZ ističu da su komplikacije zloupotrebe različite u zavisnosti od vremena, doze, hemijske strukture steroida.

Iz Juventasa su naveli da oralna upotreba steroida ima toksične efekte na jetru, dok injekciona upotreba može dovesti do razvijanja ozbiljnih bakterijskih infekcija kože.

U toj organizaciji su kazali da su neželjeni efekti upotrebe steroida akne, nadimanje, žutica, problemi sa srcem, dijabetes, problemi sa bubrezima, oštećenje jetre, kao i smanjenje imunološke funkcije organizma, ali i da mogu dovesti do socijalnih i emocionalnih problema.

“Mnogi od ovih neželjenih efekata mogu ostaviti dugotrajne posljedice na adekvatan razvoj mentalnog zdravlja. Ukoliko se kombinuje jedan steroid sa drugim ili sa nekom drugom psihoaktivnom supstancom, to može dovesti do smrtnog ishoda”, ocijenili su iz Juventasa.

Oni su istakli da steroidi imaju štetno dejstvo kod trudnica i dojilja, kao i da nakon prekida redovnog uzimanja tih stupstanci neki ljudi doživljavaju anksioznost, depresiju, nesanicu i promjene raspoloženja.

Iz IJZ dodaju da steroidi u krajnjem mogu uzrokovati nastanak karcinoma različitih organa.

„Zavisnost nije rijetka pojava, a „skidanje“, odvikavanje je praćeno depresijom koja može biti toliko ozbiljna da se manifestuje nesanicom, iritabilnošću i na kraju suicidalnim mislima“, rekli su iz Instituta.

Iz Juventasa su istakli da se povremenim uzimanjem steroida ne mogu izbjeći loši efekti njihove upotrebe, ali da, ukoliko se upotrebljavaju po određenim upustvima i doktorskim instrukcijama, mogu da pomognu u tretiranju i liječenju pojedinih zdravstvenih patoloških stanja.

“Mogu da pomognu kod pacijenata sa AIDS-om, kod tretiraja nekih vrsta teških oblika anemija, raka dojke, osteoporoze”, pojasnili su iz Juventasa.

Iz IJZ ipak apeluju na potencijalne konzumente da se, radi sopstvenog zdravlja, uvijek konsultuju sa ljekarom, specijalistom za ishranu, da bi se odredila dobra izbalansirana ishrana shodno dnevnim energetske potrebama, kao i fizička aktivnost i da se prirodnim putem obezbijede lijepo oblikovani mišići i zdravo tijelo.

„Da se obrati pažnja na čitanje deklaracija, jer često takozvani proteini u sebi sadrže i koncentracije hormona koji kroz određeno vrijeme stvaraju zavisnost i dovode do komplikacija“, istakli su iz te zdravstvene ustanove.

Podići nivo svijesti kod mladih o značaju fizičke aktivnosti i zdrave ishrane

Pretjerana upotreba računara i pametnih telefona dovela je do različitih oboljenja kod mladih, zbog čega je neophodno podići nivo svijesti o značaju fizičke aktivnosti i zdrave ishrane, kroz uvođenje obaveznog školskog predmeta Zdravi stilovi života.

To je ocijenio saradnik na javno-zdravstvenim projektima u nevladinoj organizaciji Juventas, Jovan Dašić, gostujući u emisiji "Jutro sa Iris" na Televiziji Prva.

On je rekao da je svakom djetetu potrebno do 60 minuta fizičke aktivnosti dnevno.

"Preporuka je da se bude do dva sata dnevno ili manje ispred računara ili pametnih telefona. Nažalost, pretjerana upotreba istih, kao i gojaznost, doveli su do različitih oboljenja kod osnovaca, tako da je izučavanje predmeta Zdravi stilovi života jako značajno, jer se na tom predmetu mogu naučiti neke izuzetno važne vještine za očuvanje i unapređenje svog zdravlja", poručio je Dašić.

On je pojasnio da je važno da djeca imaju više časova korektivne gimnastike nego kolektivnih sportova, zbog toga što, kako je naveo, kolektivni sportovi odgovaraju samo manjem broju talentovane djece.

"Jako je značajno da se predmet fizičkog vaspitanja prepoznaje u školama i ne bude posljednji, jer ga obično đaci izbjegavaju ili, u dogovoru sa nekim profesorima, čak i nemaju. Budu umorni, a jako je važno da taj čas bude prvi ili drugi, kako bi djeca na samom početku nastave imala pojačanu fizičku aktivnost i više koncentracije u toku dana za praćenje drugih časova", ocijenio je Dašić.

Pored loše opremljenih sala i rekvizita se, kako je kazao, bilježi i pad motivisanosti djece da se bave fizičkom aktivnošću.

"Rješavanje tog problema je multisektorsko, ali ono čime se mi bavimo jeste da je jako važno uvesti Zdrave stilove života kao obavezan predmet u školama i na taj način podići nivo svijesti o tome koliko je važna fizička aktivnost za naš dalji rast i razvoj", poručio je Dašić.

Prema njegovim riječima, rizično ponašanje i loš način života su prisutni kod velikog broja osnovaca, što prouzrokuje, kako je pojasnio, različite štetne posljedice po zdravlje mladih.

"Istraživanje UNICEF-a je pokazalo da 97 odsto djece koristi internet, a od toga od 12. do 14. godine djeca u prosjeku provedu više od tri sata dnevno na računaru. To je dovelo do različitih oboljenja kod osnovaca - imaju krivu kičmu, gojazna su, isključeni su iz komunikacije itd. Imate svijest kod roditelja da što je dijete gojaznije, to je zdravije, a onda kada primjete tu gojaznost, kreću u masovne dijete, koje mogu biti izuzetno opasne po zdravlje djeteta", naveo je Dašić.

On je kazao da je važno da djeca uče o zdravoj ishrani i fizičkoj aktivnosti, ali da roditelji ne bi trebali vršiti pritisak i oprerećivati ih, ukoliko ne postoji želja za sportom kod djeteta.

"Potrebno je da djeca sama spoznaju važnost fizičke aktivnosti, uz adekvatnu kontrolu roditelja, a ne da to budu neke zadovoljenja roditeljskih želja", poručio je Dašić

On je najavio da će NVO Juventas u narednom periodu sprovesti istraživanje o zdravlju mladih, koje je podržalo Ministarstvo sporta, a potom, kako je naveo, raditi promociju savjetovališta za mlade, koja su jako značajna u pružanju adekvatnih i pravovremenih informacija.

Predmet Zdravi stilovi života uvesti kao obavezan

Informacije koje učenici dobijaju izučavanjem predmeta Zdravi stilovi života mogu biti od presudne važnosti za izmjenu mortalitetne slike kod mladih, zbog čega je potrebno uvrstiti taj predmet kao obavezan u školskom sistemu, ocijenjeno je na okruglom stolu nevladine organizacije Juventas.

Okrugli sto je organizovan u okviru projekta „Mladi zdravstveni edukatori“, koji se sprovodi uz finansijsku podršku Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, Ministarstva finansija Crne Gore.

Saradnik na javno-zdravstvenim projektima u nevladinoj organizaciji Juventas, Jovan Dašić, kazao je da je projekat „Mladi zdravstveni edukatori“ baziran na promociji zdravih stilova života i izbornog predmeta Zdravi stilovi života, kao i, kako je pojasnio, promociji postojećih populacionih savjetovališta sa ciljem poboljšanja životnih uslova mladih u Crnoj Gori.

On je istakao da je cilj tog projekta bio poboljšanje životnih uslova mladih u Crnoj Gori, kroz jačanje vještina, podizanje svijesti o rizičnom ponašanju i povećanje nivoa informisanosti o zdravim stilovima života.

„Situacija kod nas nije na zavidnom nivou kada je odabir predmeta Zdravi stilovi života u pitanju. Svega 37 odsto učenika u osnovnim školama je prethodne godine pohađalo nastavu na ovom predmetu, dok je u srednjim školama samo 17 odsto učenika pohađalo nastavu iz ovog predmeta“, saopštio je Dašić.

On je rekao da je situacija u gimnazijama malo drugačija i da je, kako je naveo, 43 odsto gimnazijalaca imalo priliku da stekne bazične informacije o svom zdravlju.

„Statistika odabira predmeta je daleko od očekivanog, a ovi podaci nam govore da treba kontinuirano raditi na jačanju kapaciteta mladih, kako bi dobili adekvatne i pravovremene informacije“, kazao je Dašić.

Prema njegovim riječima, najčešći razlozi obolijevanja i umiranja mladih su preventabilnog karaktera, a kako je ocijenio, informacije koje učenici dobijaju izučavanjem predmeta Zdravi stilovi života mogu biti od presudne važnosti za izmjenu mortalitetne slike kod mladih.

„Gojaznost, neprestana upotreba telefona i pametnih uređaja, kao i slaba fizička aktivnost doveli su do brojnih oboljenja osnovaca. Potrebno je da djeca u osnovnim školama imaju časove korektivne gimnastike, umjesto kolektivnih sportova koji pogoduju samo malom broju talentovanih. I dok u mnogim crnogorskim školama nedostaju adekvatne sale, rekviziti i sprave, profesori fizičkog obrazovanja zapažaju da su djeca sve manje motivisana i motorički sposobna da vježbaju na časovima.“

On je kazao da je projekat „Mladi zdravstveni edukatori“ doprinio realizaciji Akcionog plana nacionalne Strategije za mlade 2017. do 2021. godine, koji je Vlada Crne Gore usvojila 2016. godine, a da je, kako je rekao, neophodno obezbijediti obaveznu integraciju predmeta u školskim sistemima.

„Mladi u Crnoj Gori nemaju naviku preventivnih nenametnutih korišćenja zdravstvenih servisa, a kod ljekara idu najčešće samo kad se razbole. Potrebno je obezbijediti dostupnost savremenih oblika kontracepcije svim ženama i djevojčicama, po mogućnosti besplatne. Istovremeno je neophodno raditi na podizanju svijesti o sprječavanju neželjene trudnoće, polno prenosivih bolesti“, saopštio je Dašić.

Profesorica Zdrave ishrane i dijetetike u medicinskoj školi u Podgorici, Dejana Milić, saopštila je da jedna četvrtina djece uzrasta do sedam godina ima prekomjerenu tjelesnu težinu, dok je svaka deseta djevojčica gojazna.

„Najnovije istraživanje koje je radio Institut za Javno zdravlje na uzorku 1.754 ispitanika, uzrasta do sedam godina, pokazuju da jedna četvrtina djece ima prekomjerenu tjelesnu težinu. Svaka deseta djevojčica je gojazna u uzrastu od sedam godina“, kazala je Milić.

Ona je kazala da su djeca u ruralnim sredinama djeca su manje gojazna, dok se bilježi veći stepen gojaznosti kod djece u urbanim sredinama.

„Djeca su fizički aktivnija vikendima nego radnim danima, ali značajniji statistički podatak pokazuje da djeca radnim danima više vremena provode ispred televizora nego vikendom“, rekla je Milić.

Specijalista sportske medicine, Sašenko Ćeranić, kazao je da postoji sveobuhvatan problem u edukaciji djece o zdravim stilovima života, a tiče se, kako je naveo, prosvjete i roditelja.

„Sada djeca nemaju gdje da se bave sportom, a takođe je i spavanje jako bitan faktor razvoja djece, jer spavanje od deset do 12 sati naveče je važnije od 12 do 6 sati, kada djeca rastu i razvijaju se. Problem su i roditelji, jer misle da što je dijete krupnije, to je zdravije“, ocijenio je Ćeranić.

On je istakao da su drastične dijete koje se preporučuju djeci pogrešne, jer se, kako je kazao, na taj način stvara mogućnost za nove probleme, kao što su anoreksija i bulimija.

„Rekreacija i sport su važni u svim uzrastima. Ako se procjeni da dijete nije za sport, psiholog je vrlo važan faktor, jer se djeca u dobu do šest godina psihički traže“, poručio je Ćeranić.

On je kazao da je gojaznost ozbiljan problem, o kojem ljudi nemaju dovoljno znanja.

„Sportom se ne može, bez adekvatne ishrane, smanjiti tjelesna težina. Tu je značajan problem i to što su djeca okrenuta kompjuterima, ne družu se međusobno, nema šetnje i rekreacije“, ocijenio je Ćeranić.

Specijalista zdravstvene njege i glavna sestra Savjetovaništa za mlade, Kristina Rakočević, kazala je da su u toj instituciji zaposleni ginekolog, psiholog, pedijatar i pedagog.

„Individualno možemo pružiti ginekološke usluge, kojih na godišnjem nivou imamo oko 500, a prezentacija i edukacija u osnovnim i srednjim školama, na godišnjem nivou, imamo od 1.300 do 1.500“, pojasnila je Rakočević.

Mlade najviše interesuje, kako je objasnila, problem narkomanije i drugih bolesti zavisnosti.

„Mi smo to identifikovali kao problem, posebno jer se kod nas pušenje odomaćilo kao nešto što je prihvatljivo. Bolesti zavisnosti su jedno od vodećih tema u savjetovaništu, pored tema kao što su zdravi stilovi života, fizička aktivnost, dijabetes itd“, poručila je Rakočević.

Prema njenim riječima, u savjetovalište mogu doći mladi uzrasta od devet do 27 godina, svakog radnog dana, bez knjižice i uputa.

Vršnjačka edukatorica, Kristina Krivokapić, kazala je da projekat „Mladi zdravstveni edukatori“, predstavlja priču o zdravim stilovima života, kao i promociju istoimenog predmeta, postojećih savjetovališta, kao i, kako je navela, obuku srednjoškolaca iz Podgorice, Bijelog Polja, Bara, Nikšića i Berana.

„Cilj vršnjačkih edukatora je da prvenstveno probude mlade ljude da budu svjesni neznanja o sopstvenom zdravlju, ali i rizika koje to njihovo neznanje donosi“, poručila je Krivokapić.

Prema njenim riječima, poražavajuće je to što mladi rijetko biraju predmet Zdravi stilovi života, koji bi, kako je pojasnila, bio dodatan podsticaj za promociju edukacije i van školskih okvira.

„Mladi često i ne znaju da postoje savjetovališta u okviru Domova zdravlja, u cilju da mladima otvore vrata i pruže utočište bilo kom problemu“, kazala je Krivokapić.

Obuka 18 srednjoškolaca na Ivanovim koritima iz sedam crnogorskih škola je, kako je kazala, imalo priliku da se upozna sa problemom neinformisnosti, rizicima i savjetovalištim, posebno u oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja.

„Kreirali smo čvrstu mrežu, kako sa trenerima iz Juventasa, tako i međusobno, kroz četiri radionice, sa grupama od oko 15 mladih ljudi. Vršnjačku edukaciju smatram najvećim uspjehom samog projekta, jer smo uspjeli da probudimo želju kod mladih za edukacijom o sopstvenom tijelu“, poručila je Krivokapić.

Marija na seminaru Harm Reduction Academy

Koordinatorica programa smanjenja štete u Juventasovom Drop in centru za osobe koje koriste droge, Marija Milić, od 15 do 22.04 pohađaće seminar Harm Reduction Academy. Kao jedna od brojnih stipendista ove akademije, imaće priliku da se u Kievu, zajedno sa ostalim stipendistima ove akademije, upozna sa radom programa smanjenja štete sirom svijeta, da izloži koji su problemi sa kojima se naša zemlja suočava kada je ova populacija u pitanju, kao i da cuje dobre primjere iz prakse drugih zemalja svijeta.

Takođe, pored dijeljenja osnovnih informacija o radu programa smanjenja štete širom svijeta, učesnici ovog seminaru imaće priliku da čuju i posjete ključna mjesta na kojima se obavlja terenski rad, kao jedan od vrlo značajnih metoda za obuhvatanje populacija sa kojima rade, ali i o konceptu, strategijama i principima supstitucionih terapija i njihovoj dostupnosti ovoj populaciji. Imaće priliku i da obiđu Drop in centre za osobe koje prodaju seksualne usluge i Drop in centre za MSM (muškarce koji imaju seks sa muškarcima), kao i da čuju sve

vezano za sigurno injektiranje droga i tretman i troškove liječenja Hepatitisa C, kao i predavanja na temu rodne ravnopravnosti, rodnog identiteta i seksualne ravnopravnosti.

Ovo je prvi od tri modula petog ciklusa ove akademije

Terenski radnici Drop in centra sakupili oko 500 kontaminiranih igala i špriceva

Terenski radnici Drop in centra za osobe koje injektiraju droge NVO Juventas danas su obavili prvu od nekoliko planiranih akcija čišćenja pojedinih lokacija od kontaminiranog pribora za injektiranje. Ovom prilikom, terenski radnici obišli su 3 lokacije u Centru Podgorice, i sakupili oko 500 kontaminiranih igala i špriceva.

Naime, u okviru Programa Smanjenja štete koju sprovodi NVO Juventas još od 2004.godine, a čije su aktivnosti usmjerene na podizanje kvaliteta život osoba koje koriste droge, njihovih porodica i lokalnih zajednica u kojima žive, organizuju se periodično akcije čišćenja javnih lokacija. Neke od planiranih lokacija za akcije su od izuzetnog značaja za lokalnu zajednicu, jer se nalaze u blizini stambenih zgrada, zelenih površina namijenjenih za boravak djece, šetačkih zona i slično.

020/624-608; 067/632-245; 069/160-093 i 067/403-435 su brojevi telefona na koje se građani mogu obratiti našim terenskim radnicima ukoliko primijete kontaminirane igle i špriceve, kako bismo na vrijeme reagovali i uklonili iste, u okviru naših akcija čišćenja ili vandrarnim izlascima na lokacije.

Što prije usvojiti zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda

Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda trebalo bi što prije usvojiti i dosljedno primjenjivati, ocijenili su iz institucija zdravstvenog sistema i poručili da u cilju smanjenja pušenja nadležne inspekcije moraju biti angažovane u punom kapacitetu.

Nevladine organizacije Juventas i Centar za monitoring i istraživanje nedavno su saopštile da je Crna Gora država sa najvećom konzumacijom duvana po glavi stanovnika u svijetu i ocijenile da bi zbog toga Vlada trebalo da primijeni preventivne programa ograničavanja pušenja.

Direktorica Centra za promociju zdravlja u Institutu za javno zdravlje, Agima Ljaljević ukazala je da prema podacima istraživanja iz prošle godine u Crnoj Gori, 35,4 odsto odraslih osoba koristi duvanske proizvode, što je više u odnosu na 2012. kada je ih je bilo 31 odsto.

„Zapaža se povećanje broja korisnika, što je zabrinjavajuće, jer je u Crnoj Gori, do posljednjeg istraživanja, kontinuirano evidentiran trend pada konzumenata duvanskih proizvoda“, rekla je Ljaljević agenciji MINA.

Ona je dodala da i konzumiranje duvanskih proizvoda među mladima u Crnoj Gori takođe bilježi trend rasta.

Ljaljević je objasnila da su osnovne mjere u prevenciji i smanjenju upotrebe duvanskih proizvoda vezane za implementaciju odredbi Okvirne konvencije o potrošnji duvana (FCTC) prema kojoj je neophodno je uporedo sprovoditi mjere promocije, reklamiranja ponude, dostupnosti, informisanja i edukacije, cjenovne, poreske i akcizne politike, kaznene mjere nepoštovanja odredbi, u svrhu postizanja planiranih ciljeva.

„Predlažem da se što prije usvoji Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda i da se dosljedno primjenjuje u praksi, pri čemu je neophodno da se ojačaju kapaciteti inspeksijskih službi koje sprovode nadzor“, kazala je Ljaljević.

Osim toga, kako je naglasila, i svi ostali protokoli trebaju dosljedno biti primjenjivani, kako bi se spriječio pogubni uticaj duvanskog dima na zdravlje ljudi.

Ljaljević je predložila hitno formiranje Radne grupe za kontrolu duvana, kao multisektorsko tijelo koje treba da definiše Strategiju i Akcioni plan, a sredstva za implementaciju, prema njenim riječima, trebalo bi obezbijediti iz sredstava koja se izdvajaju kao akcize i porezi na duvan.

Ona je istakla da se novac ne smije koristiti za liječenje komplikacija upotrebe duvanskih proizvoda, već isključivo za promociju nepušenja, istraživanje i praćenje pušačkog statusa u populaciji i evaluaciju dostignuća planiranih ciljeva.

Ljaljević smatra da je vrlo značajno jačati kapacitete koji sprovode aktivnosti kontrole duvana u populaciji, sa zdravstveno-vaspitnog aspekta.

„Posebno je značajno sprovoditi istraživanja o uticaju upotrebe duvanskih proizvoda na zdravlje, kako bi se omogućilo praćenje efekata primjene propisanih mjera kontrole na zdravlje populacije“, rekla je Ljaljević.

Kako je dodala, važno je ustanoviti i u kojoj mjeri primjena akcizne politike utiče na tokove duvanskih proizvoda, a nakon toga utvrditi efekte na zdravlje ljudi.

Iz Ministarstva zdravlja su Agenciji MINA kazali da dosadašnja primjena Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda iz 2004. godine, koji je dva puta inoviran, nije dala očekivane rezultate, jer zabrana pušenja na javnim mjestima nije dosljedno ispoštovana.

To je, prema njihovim riječima, uslovalo pripremu i donošenje novog zakona, kako bi se obezbijedila adekvatna zaštita zdravlja ljudi od štetnih posljedica upotrebe duvanskih proizvoda.

Iz Ministarstva su rekli da se novim zakonom propisuje niz mjera za smanjenje i ograničavanje upotrebe duvanskih i sličnih proizvoda i sprječavanje štetnih posljedica

njihove upotrebe, obilježavanje, reklamiranje, sastojci i druga pitanja od značaj za zaštitu ljudskog zdravlja.

„Prvi put se uređuju sastojci duvanskih proizvoda, zabrana prekogranične prodaje duvanskih proizvoda, proizvodnja i promet elektronskih cigareta i posuda za ponovno punjenje elektronskih cigareta i novih duvanskih proizvoda“, kazali su iz tog resora.

Kako su dodali, kao novo zakonsko rješenje predložena je i provjera tačnosti mjerenja emisije štetnih sastojaka od laboratorija koje su akreditovane i skladu sa tačno određenim ISO standardima i koje imaju ovlašćenje Ministarstva zdravlja za tu djelatnost.

Iz Ministarstva su istakli da ove laboratorije ne mogu osnivati proizvođači i uvoznici duvanskih proizvoda, koji ne mogu vršiti nadzor nad njima, a ni sa njima povezana lica.

„Zabranjena je proizvodnja i promet duvanskih proizvoda za pušenje kojima su dodati aditivi sa karakterističnom aromom i aromatične materije koje daju miris ili ukus, kao i proizvodnja i promet duvanskih proizvoda za pušenje kojima su dodate arome ili neka tehnička svojstva koja omogućavaju izmjenu mirisa ili ukusa duvanskog proizvoda ili jačine duvanskog dima“, naveli su iz Ministarstva.

Oni su rekli da je propisana izričita zabrana proizvodnje i prometa duvanskih proizvoda koji sadrže vitamine i druge aditive koji stvaraju privid da duvanski proizvod koristi zdravlju, kofein ili taurin ili druge aditive i stimulanse koji se povezuju s energijom i vitalnošću, aditive kod kojih se emituju/otpuštaju obojene supstance tokom pušenja, koji tokom pušenja olakšavaju udisanje ili unos nikotina i imaju CMR (kancero mutagena reproduktivna) svojstva u nezapaljenom obliku.

Iz Ministarstva su kazali da je propisana zabrana pušenja u javnim i radnim prostorima i naglasili da se mora dosljedno poštovati, uz svestrano angažovanje nadležnih inspekcija.

Navode da se novim zakonom propisuje zabrana pušenja u svim radnim prostorima, kao i u javnim prostorima koji, između ostalih, obuhvataju i zdravstvene i obrazovne ustanove i ugostiteljske objekte.

Međutim, kako su dodali, u prostorijama koje poslodavac posebno odredi, opremi i označi, da je pušenje dozvoljeno, pušenje nije zabranjeno.

U Ministarstvu smatraju da propisivanje zabrana i ograničenja ne može, samo po sebi, dati očekivane rezultate i poručuju se nadležne inspekcije moraju angžovati u punom kapacitetu.

„Pored preventivnog djelovanja inspekcije, moraju se sprovoditi i kaznene mjere“, kazali su iz tog resora.

Novim zakonom propisuje se novčana kazna za prekršaj za nepridržavanje propisanih zabrana i ograničenja za pravno lice od 500 eura do 20 hiljada eura, za odgovorno lice u pravnom licu od 50 eura do dvije hiljade eura, a za preduzetnika od 150 eura do šest hiljada eura.

„Novčana kazna za prekršaj od 30 eura do hiljadu eura propisana je za osobe koje puše u javnom i radnom prostoru i izlažu druge osobe sekundarnom duvanskom dimu, koja puše u javnom, odnosno radnom prostoru koji vlasnik, odnosno korisnik nije isključivo odredio za pušenje ili koja puši u sobama i apartmanima za smještaj gostiju, koje poslodavac nije odredio i istakao oznaku da je u tim sobama i apartmanima pušenje dozvoljeno“, naveli su iz Ministarstva.

Što se tiče odgovornosti, iz Ministarstva su napomenuli da je za kršenje zabrane pušenja u radnom prostoru odgovorno odgovorno lice u pravnom licu, a samu kontrolu zabrane može povjeriti drugom licu.

Nepridržavanjem zabrane pušenja u radnom prostoru, kako su dodali, zaposleni čini povredu radne discipline i protiv njega mora biti pokrenut postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti, u skladu sa zakonom i ugovorom o radu.

I Ljaljević je navela da su kaznene odredbe sastavni dio svakog zakona, posebno kada je riječ o upotrebi duvanskih proizvoda ističući da je naročito je značajno zaštititi zdravlje od nevoljnog udisanja duvanskog dima.

„Pasivno pušenje predstavlja istu opasnost po zdravlje korisnika kao i aktivno, a zaštita se isključivo obezbjeđuje zabranom upotrebe duvanskih proizvoda na javnim mjestima“, ocijenila je Ljaljević.

Iz Ministarstva su kazali da su navedena zakonska rješenja u skladu sa evropskim propisima i standardima zaštite ljudskog zdravlja i da ih prate stručna, naučna i životna iskustva.

„S obzirom da je pušenje duvana okarakterisano kao jedan od vodećih uzroka umiranja i obolijevanja stanovništva, a pri tome su pušenje i komplikacije koje ono izaziva preventabilnog karaktera, evidentna je efikasnost i efektivnost primjene mjera prevencije upotrebe duvanskih proizvoda i aktivnosti odvikavanja od pušenja“, poručili su iz tog resora.

STRUČNJACI PREDLAŽU POVRATAK U FISKULTURNE SALE: Kičma strada ispred računara

Gojaznost, neprstana upotreba mobilnih telefona i pametnih uređaja, kao i slaba fizička aktivnost doveli su do brojnih oboljenja osnovaca. Zato je, tvrde sagovornici Centra za istraživačko novinarstvo Crne Gore (CIN-CG), potrebno da djeca u osnovnim školama imaju časove korektivne gimnastike, umjesto kolektivnih sportova koji pogoduju samo malom broju taklentovanih.

I dok mnogim crnogorskim školama nedostaju adekvatne sale, rekviziti i sprave, profesori fizičkog vaspitanja zapažaju i da su djeca sve manje motivisana i motorički sposobna da vježbaju na časovima.

Preporuka Svjetske zdravstvene organizacije je da djeca školskog uzrasta provedu 60 minuta dnevno baveći se fizičkom aktivnošću, a da ispred televizora, kompjutera i pametnih telefona budu manje od dva sata.

Prema podacima Unicefa, međutim, 91 odsto djece u Crnoj Gori koristi internet, a 87 odsto je svakodnevno u virtuelnom svijetu. Prema istraživanju iste organizacije iz 2016. godine, djeca uzrasta od 12 do 14 godina u prosjeku provode tri sata dnevno na internetu svakog dana.

“Ako uzmemo u obzir da je svako četvrto dijete u Crnoj Gori gojazno ili ima prekomjernu težinu i da je u velikoj mjeri uzrok fizička neaktivnost ili loša ishrana, možemo zaključiti da bi školarci mogli da budu fizički aktivniji”, kažu za CIN-CG stručnjaci Instituta za javno zdravlje. Oni smatraju da bi se stanje moglo popraviti tako što će se, između ostalog, obezbijediti dostupnost igrališta i školskih dvorana i van nastave.

Međutim, nekoliko roditelja sa kojima je CIN-CG razgovarao tvrde da su i časovi fizičkog vaspitanja u osnovnim školama “mrtvo slovo” na papiru. Mnoga djeca, tvrde, propuštaju časove fizičkog vaspitanja zbog nedostatka mjesta u školskim salama, a dobar dio primjedbi se odnosi na to da ni nastavnici “ne doživljavaju ozbiljno” taj predmet.

Profesor fizičkog vaspitanja Branko Batizić saglasan je da se nastava godinama sprovodi na loš način, uglavnom ne po programu za taj predmet. “Brojni su razlozi zašto je to tako. Škole nemaju sale, rekvizite, sprave, ali i djeca nijesu motorički sposobna koliko su nekada bila. Sve više djece je gojazno ili ima neki deformitet. Pretjerana gojaznost je veliki problem, a to vuče sa sobom oboljenja kičme, “iks” ili “o” noge...”, objašnjava on.

Batizić tvrdi da su djeca u školama fokusirana na kolektivne sportove, a da se pažnja ne posvećuje korektivnoj gimnastici. “Međutim, to bi djeci bilo dosadno i ne bi bili zadovoljni. U školama u kojima sam radio nijesam se susreo sa tim časovima”, kazao je Batizić. On tvrdi da se ranije radilo kvalitetnije i da ovakvo stanje nije jednostavno riješiti, bez udruživanja svih kojih se problem tiče. Našoj djeci do trećeg razreda osnovne škole, smatra Batizić, nedostaje i nekada obavezni čas plivanja ili kampovi zahvaljujući kojima bi mogli da savladaju taj izuzetno zdrav sport.

Da sprovođenje nastave fizičkog vaspitanja u školama nije na zadovoljavajućem nivou, priznaju i u Ministarstvu prosvjete. Iz tog resora kažu da očekuju dalje poboljšanje u dijelu stavljanja fokusa na sport u školama:

“Upravo smo potpisali memorandum sa Ministarstvom sporta o vraćanju sporta u škole, u smislu kvalitetnije organizacije školskih takmičenja. Reformom osnovnoškolskog obrazovanja, koja je podrazumijevala smanjenje obima gradiva, nijesmo smanjili broj časova fizičkog vaspitanja, već je on i dalje među najvećim u regionu”, kazala je portparolka

Ministarstva Milica Lekić. Ona je rekla da, u zavisnosti od objekta i lokacije, škole raspolažu terenima, salama ili balon-salama. Priznaju da postoje obrazovne ustanove u kojima je potrebno dodatno ulaganje, kako bi se stvorili potrebni uslovi za nastavu. Lekićeva je podsjetila da su samo tokom prošle godine opremili, izgradili ili rekonstruisali sale u školi “Ristan Pavlović” u Pljevljima, pomorskoj školi u Kotoru, osnovnoj školi “Salko Aljković” u Pljevljima, Gimnaziji Cetinje i osnovnoj školi “Bać” u Rožajama. U ovoj godini, kaže Lekić, planirano je 16 projekata zahvaljujući kojima će se, samostalno ili u saradnji sa drugim subjektima, rekonstruisati ili izgraditi sale u školama širom Crne Gore.

Kada su ministri prosvjete i sporta Damir Šehović i Nikola Janović prošle godine potpisali memorandum o saradnji i najavili da će raditi na tome da međuškolska, sportska takmičenja postanu obavezna, poručeno je i da će Fond za talente Ministarstva prosvjete dio novca da usmjeri za razvoj sporta. U tom ministarstvu smatraju važnim i veliki projekat “Džudo u školama”, kojim su značajnom donacijom od svjetske džudo federacije uveli taj sport u dio crnogorskih škola.

Batizić podsjeća da je uvođenje sporta u škole namijenjeno samo za talentovane i da od toga 80 odsto djece nema koristi. “Nije jednostavno motivisati djecu da se bave sportom, pogotovo onu koja nijesu spremna”, kaže on.

Centar za zdravstvenu ekologiju Instituta za javno zdravlje upozorio je da fizička neaktivnost kod djece vodi brojnim poremećajima. Tu spadaju prekomjerna težina i gojaznost, povišen krvni pritisak, loše samopoštovanje, slabiji uspjeh u školi, ali i deformiteti koštanozglobnog sistema kao što su ravni tabani, skolioza (zakrivljenost kičme), kifoza (deformitet kičmenog stuba).

“Usljed neaktivnosti, kod djece je primjetna i loša motorika, prije svega izuzetno loše koordinacione sposobnosti – orijentacija u prostoru, sinhronizacija pokreta, ravnoteža, brzina učenja novih motoričkih zadataka. Te sposobnosti se spontano razvijaju kroz igru i fizičku aktivnost, kojih su naša djeca, nažalost, prilično lišena”, zaključuju iz Instituta za javno zdravlje.

Razviti jasne procedure o pružanju podrške mladima koji napuštaju sistem socijalnog staranja

U Crnoj Gori je potrebno razviti jasne i specifične procedure kada je riječ o pružanju podrške mladima koji napuštaju sistem socijalnog staranja, a nevladine organizacije (NVO) trebalo bi da imaju kontinuiranu podršku institucija u procesu kreiranja i implementacije socijalnih usluga.

To je ocijenjeno na okruglom stolu „Standardi u radu sa djecom i mladima koji napuštaju institucionalni smještaj“, koji je organizovala NVO Juventas u okviru regionalnog projekta

„Osnaživanje mladih u riziku od socijalne isključenosti“, koji se sprovodi uz podršku Evropske Unije.

Socijalna radnica u NVO Juventas, Nina Šćepanović, istakla je da sam proces deinstitutionalizacije može dodatno ugroziti dijete ukoliko je tranzicija brza i ukoliko se, kako je pojasnila, potrebe djece ne smatraju prioritetima.

„Sam taj proces deinstitutionalizacije jeste odlazak iz sistema staranja, ali ne treba da se samo zasniva na zatvaranju svakog slučaja, već i na razvoju efikasnijih i savremenih usluga, koji će biti dostupni, kako djeci, tako i njihovim porodicama“, rekla je Šćepanović.

Ona je objasnila da se sistem socijalnog ugovaranja smatra progresivnim sistemom saradnje između javnog i privatnog sektora, gdje se, kako je rekla, putem učešća organizacija civilnog društva može značajno uticati na kvalitet, pluralizam i dostupnost usluga.

Ogranizacije civilnog društva, kako je rekla, igraju značajnu ulogu kada je riječ o kreiranju i implementaciji socijalnih usluga.

„Organizacije civilnog društva bi trebalo da se podstiču da pomažu mladim ljudima prilikom procesa osamostaljivanja i da povezuju mlade ljude sa sistemima podrške i sa uslugama koje su im namijenjene. One se podstiču da pomažu u izradi strategija za deinstitutionalizaciju i stvaranju alternativa“, kazala je Šćepanović.

U većini zemalja u regionu, kako je navela, ne postoje jasne i specifične procedure kada je riječ o pružanju podrške mladim ljudima koji napuštaju sistem socijalnog staranja.

„Iz tog razloga jedan od zadataka jeste da se razviju te jasne i specifične procedure, koje će biti održive i usmjerene ka djeci. Nedostatak usluga može voditi u dva pravca. Jedan jeste povratak djece na sistem socijalnog staranja, a drugi je preuzimanje odgovornosti i da na osnovu korišćenja postojećih resursa ostvarujemo značajne rezultate“, kazala je Šćepanović.

Ona je istakla da postoji potreba za uslugama koje se pružaju u zajednici, za međusektorskom saradnjom, kao i za održivim uslugama.

„Potrebno je primjenjivati sistem socijalnog ugovaranja, kako bi se na adekvatan način pružilo finansiranje organizacijama civilnog društva i kako bi sam kvalitet usluga bio bolji. Postoji potreba i za lokalnom odgovornošću, kao i za stvaranjem dobre mreže između organizacija civilnog društva i državne institucije“, navela je Šćepanović.

Direktor Centra za zaštitu odojčadi, dece i omladine u Beogradu, Zoran Milačić, kazao je da je veoma bitno da postoji podrška države ka nevladinom sektoru.

„Vrlo je važno donijeti Zakon o nevladinom sektoru koji bi definisao načine funkcionisanja, formiranja i kadrovska rješenja. NVO funkcionišu u odnosu na zahtjev donatora, odnosno onih koji obezbjeđuju finansije. To uvijek nije potreba krajnjeg korisnika i zato uloga države mora da bude značajnija“, smatra Milačić.

On je istakao da moraju da se utvrde tačne smjernice da bi se znalo koje su usluge potrebne na nacionalnom nivou.

„U skladu sa tim treba da se da na raspolaganje nevladinom sektoru da konkuriše za takvu vrstu usluga, ali da je pripremljen sa odgovarajućnom strukturom, kadrovskom i vezano za određena znanja koja mora da ima“, rekao je Milačić.

U institucionalnom smještaju, kako je rekao, sve potrebe mladih ne mogu da budu zadovoljene i tu, kako je kazao, važnu kariku može da ima civilni sektor.

„Veoma je važna komunikacije, koja može da se uspostavi sa korisnikom, koja je u institucijama više formalna, a kada se radi sa nevladinim sektorom to može da bude i neka vršnjačka podrška, koja umnogome znači za dalje procese razvoja djeteta bez roditeljskog staranja“, pojasnio je Milačić.

Generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Goran Kuševija, kazao je da je jedna od ključnih promjena kojoj se teži smanjenje broja korisnika usluga smještaja, transformacija ustanova za smještaj kroz, kako je pojasnio, razvoj alternativnih oblika socijalne i dječje zaštite.

„Krajnji ishod reforme treba da bude prelazak sa institucionalnog smještaja korisnika na vaninstitucionalni oblik zaštite. Taj prelazak je dug proces koji podrazumijeva razvoj i održivost usluga u sistemu socijalne i dječje zaštite. Usluge socijalne i dječje zaštite treba da u najvećem stepenu odgovore na potrebe korisnika uz poštovanje ljudskih prava i dostojanstva“, rekao je Kuševija.

Djeca i mladi koji napuštaju institucionalni smještaj, kako je kazao, prepoznati su kao jedna od grupa koje Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti posebno štiti.

„Država u kontinuitetu prepoznaje obavezu unapređenja usluga koje se nude u ovim oblastima. A prepoznaje i potrebu za univerzalnim i resursima zejdnice, posebno onima koje pružaju NVO“, ocijenio je Kuševija.

Načelnica Odjeljenja za razvoj i stručnu podršku u Zavodu za socijalnu i dječju zaštitu, Bojana Miletić, rekla je da Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti predviđa da pružaoci usluga mogu biti različite organizacije i da je potrebno da se stvore mehanizmi za sistem kontrole kvaliteta pružanja usluga.

„Neki od mehanizama kontrole su standardi usluga, koji su definisani različitim pravilnicima, licenciranje stručnih radnik, koje je u nadležnosti Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu, licenciranje pružalaca usluga koje je u nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja i akreditacija programa obuka“, navela je Miletić.

Ona je rekla da je akreditovano šest programa obuka, koji su bili tematski.

„Važno je da imamo što više akreditovanih programa da bismo obezbijedili kontinuirano stručno usavršavanje za stručne radnike“, istakla je Miletić.

Ona je pojasnila da je svaka vrsta usluge regulisana odgovarajućim pravilnikom.

„Da biste licencirali uslugu treba da imate odgovarajući broj licenciranih stručnih radnika. Da bi stručni radnici bili licencirani potrebno je da imaju odgovarajući nivo kvalifikacija obrazovanja, da su prošli kroz akreditivani program obuke i da su položili stručni ispit“ objasnila je Miletić.

Koordinatorica Omladinskog programa u NVO Juventas, Marija Stajović, kazala je da su mladi koji su bili bez roditeljskog staranja jedina kategorija kod kojih samostalni život nužno počinje sa 18 godina.

„Zbog toga je od posebnog značaja obezbijediti im pristup obrazovanju, smještaju, zaposlenju, stipendijama, kao i svoj ostaloj podršci koja im je potreba“, navela je Stajović.

Prema njenim riječima, organizacije civilnog društva imaju značajnu ulogu u pružanju podrške mladima u riziku posebno, kako je rekla, onima od 15 do 30 godina.

„Upravo zbog toga je važno jačati i kapaciteta zaposlenih i angažovanih u NVO sektoru, a sam sektor profesionalizovati. Trenutno je u toku polaganje stručnog ispita za sve stručne radnike u sistemu socijalne i dječje zaštite, gdje se posebno apeluje na stručne radnike u NVO-ima da uđu u ovaj proces“, istakla je Stajović.

Ona je dodala da je aktuelno i licenciranje programa iz socijalne i dječje zaštite, kao i socijalnih servisa u cilju, kako je rekla, podizanja kvaliteta usluga kroz uvažavanje standarda.

„Standardi su važni kako bi se profesionalizovali servisi koje pružaju organizacije civilnog društva i kako bi se stvorili uslovi za uspostavljanje dugoročne podrške za rizične grupe u zajednici“, pojasnila je Stajović.

Ona je kazala da se nedovoljan broj NVO uključio u rad sa mladima, koji napuštaju institucionalni smještaj i da se treba dodatno ojačati saradnja između NVO i državnih institucija.

Predstavnica Dječjeg doma „Mladost“ u Bijeloj, Marela Savić, istakla je da Dječji dom nikada nije imao manji broj djece na smještaju, kao i da su to uglavnom djeca starijeg školskog uzrasta.

“Ovo govorim sa velikim ponosom, jer svi znamo da institucija nije najbolje mjesto za odrastanje djeteta“, navela je Savić.

Ona je pojasnila da djeca dolaze u instituciju nakon što su iscrpljene sve druge mogućnosti, gdje se, kako je rekla, preduzimaju sve mjere da se osnaže za budući samostalni život.

“Već negdje oko 14. godine, kada je dijete u završnim razredima osnovne škole, kreće se sa intenzivnim razgovorima o tome čime bi svako dijete htjelo da se bavi u životu“, poručila je Savić.

Ona je kazala da je Dom posljednjih godina ušao u proces reforme socijalne zaštite u Crnoj Gori.

„Krajem 2015. godine, donijet je plan sopstvene transformacije. Osim rezidencijalnog smještaja, u Domu je predviđen rad četiri servisa pomoći i podrške djeci i porodici. Cilj im je prevencija smještaja djeteta i prevencija izmještanja djece iz biološke porodica”, navela je Savić.

Savić je kazala da su dva servisa već implementirana, a to su Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju i Prelazna stambena zajednica dok su, kako je rekla, Nacionalna dječja telefonska linija i Prihvatilište za zaštitu djece od nasilja u porodici, u toku implementacije.

Direktorica Centra za prava djeteta Crne Gore, Rajka Perović, rekla je da u sferi socijalne i dječje zaštite, Centar godinama ulaže tehničke i ljudske kapacitet kako bi, kako je kazala, na adekvatan način odgovorio na ono što je potreba korisnika, odnosno ranjivih grupa.

„U procesu smo deinstitutionalizacije, tako da su i naše aktivnosti u tom smjeru. Na nama je da damo punu podršku djeci i mladima, da na kvalitetan način rastu i razvijaju se, a porodica je stvarno najstimulativniji oblik zaštite ranjivih grupa“, kazala je Perović.

Ona je istakla da slabost predstavlja to što NVO nemaju kontinuiranu podršku institucija i donatora.

Programska menadžerka Centra za prava djeteta Crne Gore, Jelena Glušćević, kazala je da se Centar sa partnerima, pružanjem usluge stanovanja bavi od 2008. godine i da su za tu svrhu u Glavnom gradu opredijeljene dvije stambene jedinice.

„Jedna je za mladiće, a druga za djevojke i u njih se smještaju djeca nakon boravka u Dječjem domu „Mladost“ Bijela. U program pružanja same usluge su uključeni naši stručni radnici, a to su psiholog i socijalni radnik, kao i supervizor njihovog rada. Takođe, važno je pomenuti i vršnjačku podršku koju imaju naši korisnici od studenata volontera“, navela je Glušćević.

Za desetak godina koliko se pruža usluga stanovanja, kako je rekla, bilo je osam korisnika koji su nakon boravka u Dječjem domu „Mladost“ Bijela imali priliku da borave u stambenim jedinicima i tu provedu dvije godine.

„Imali su priliku da tokom tog perioda od nas dobiju podršku u smislu završetka škole, pomoć u pisanju CV-ja, zaposlenja, pomoć u socijalizaciji, upoznavanju grada i savladavanju osnovnih životnih vještina, kako bi nakon izlaska iz ovog programa mogli da samostalno žive i rade“, kazala je Glušćević.

Nakon izlaska iz programa, kako je pojasnila, ne prekida se kontakt sa korisnicima.

„Mi uvijek ostavljamo mogućnost da se jave, da ih posjetimo, da im pružimo pomoć i podršku i nakon izlaska iz stambenih jedinica. To se pokazalo kao jako dobro, jer potreba za savjetovanjem, stručnom podrškom postoji i nakon boravka“, istakla je Glušćević

Crna Gora je država sa najvećom konzumacijom duvana po glavi stanovnika u svijetu

Crna Gora je država sa najvećom konzumacijom duvana po glavi stanovnika u svijetu, pa bi zbog toga, Vlada trebalo da primijeni preventivne programa ograničavanja pušenja, ocijenjeno je iz nevladinih organizacija (NVO) Juventas i Centar za monitoring i istraživanje (CeMI).

Iz tih organizacija su podsjetili da se u Duvanskom Atlasu iz 2014. godine, Svjetske asocijacije za pluća, navodi da Crnogorci i Crnogorke starije od 15 godina, godišnje konzumiraju, u prosjeku, 4.124 cigarete.

“Kako gotovo da nema ograničenja po pitanju izloženosti duvanskom dimu, i pored toga što većina punoljetnog stanovništva ne upotrebljava duvan, možemo zaključiti da rijetko koji stanovnik Crne Gore nije izložen toksinima iz duvanskog dima”, ocijenili su iz Juventasa i CeMI-ja.

Crna Gora je, kako su saopštili, jedna od rijetkih zemalja kod kojih se bilježi skok u broju onih koji koriste duvan.

“Istraživanje iz prošle godine je pokazalo da je od 2012. povećan broj pušača za 4,4 odsto, kao i da je, nažalost, značajno povećana zastupljenost pušenja među djecom - petnaestogodišnjacima, koja sada iznosi oko 11 odsto. Za pet godina, udvostručio se broj petnaestogodišnjaka koji koriste duvan, što nam govori da je cijeli prosvjetni i zdravstveni sistem omanuo u prevenciji pušenja”, smatraju u Juventasu i CeMI-ju.

Oni su pojasnili da duvanski dim sadrži brojne otrovne supstance, koje dokazano lose utiču na zdravlje i skraćuju životni vijek, navodeći da je pušenje 1964. godine proglašeno rizičnim faktorom i uzrokom niza bolesti, koje znatno smanjuju kvalitet života i dovode do prerane smrti.

“Posebno se prepoznaje da doprinosi razvoju kardiovaskularnih bolesti i maligniteta. Kako su najučestalija oboljenja kardiovaskularnog i malignog tipa, u Crnoj Gori svaka druga osoba umire od bolesti srca i krvnih sudova (44.5 odsto), a svaka četvrta (22.6 odsto) od kancera”, istakli su iz Juventasa i CeMI-ja.

Oni su istakli da su štetnom efektu duvanskog dima izloženi i nepušači.

“Izdahnuti dim sadrži veći procenat nikotina i toksičnih gasova nego dim udahnut pušenjem, dok pasivno pušenje povećava rizik obolijevanja od kancera pluća za 25 odsto”, kazali su iz CeMI-ja i Juventasa.

Prema njihovim riječima, zdravlje nacije je odgovornost države, posebno kod preventabilnih bolesti, kakve su bolesti zavisnosti.

“Podaci o obolijevanju i umiranju uslijed izloženosti duvanskim dimom, upareni sa troškovima liječenja teških oboljenja koje izazivaju, pokazuju da je neadekvatan odnos

prema prevenciji pušenja ujedno i neodgovoran odnos prema zdravstvenom budžetu, koji se inače ne procjenjuje dovoljnim da odgovori na potrebe stanovništva Crne Gore”, naveli su iz Juventasa i CeMI-ja.

Iz tih NVO su poručili da očekuju da će Vlada, u narednom periodu, primjenjivati preventivne programe, koji podrazumijevaju primjenu zakona o zabrani pušenja na javnim mjestima, kao i smanjenje dostupnosti cigareta kroz porast cijena duvanskih proizvoda.

“Tu su još i preventivne kampanje, zabrane reklamiranja, onemogućavanje uvezanosti države sa duvanskom industrijom, razvijanje i ponuda programa kojima se pomaže u prestanku pušenja”, pojasnili su iz Juventasa i CeMI-ja.

Oni su dodali da je zabilježeno da je životni vijek kod muškaraca, koji su perstali da konzumiraju duvan produžen za 6,9 do 8,5 godina, a kod žena za 6,1 do 7,7 godina.

“Pušači koji su prekinuli konzumaciju duvana sa 65 godina, produžili su svoj životni vijek za 1,4 do dvije godine, a žene su stekle 2,7 do 3,7 godina”, naveli su iz CeMI-ja i Juventasa.

Oni su podsjetili da Svjetska zdravstvena organizacija smatra da bi smanjenje prevalence pušenja sačuvalo živote 37.522 građana Crne Gore, što predstavlja 6 odsto ukupnog stanovništva države, dok bi, kako su pojasnili, samo nesprovođenje odredbi o zabrani pušenja na javnim mjestima moglo koštati Crnu Goru 10.514 života.

Tradicionalne bajke u modernoj prizmi muško-ženskih odnosa

Projekat “Bajke su za svakoga” omogućiće da deset tradicionalnih bajki dobiju alternativne forme, da se sagledaju kroz modernu prizmu muško-ženskih odnosa, kao i da se predstave različitosti u društvu, ocijenila je izvršna direktorica NVO Juventas, Ivana Vujović.

Ona je, gostujući u emisiji „Boje jutra“ na televiziji Vijesti, pojasnila da se tradicionalne bajke transformišu kako bi se prilagodile sadašnjosti i iz njih dobila pouka o jednakim pravima u društvu.

„Kada pogledamo bajke braće Grim i kako su one izgledale u prvim verzijama i evoluirale do današnjih modernih formi kroz interpretacije Diznija i Holivuda, kako bi se prilagodile modernim načinima čitanja, zašto ne bi i mi tradicionalne bajke, koje su svojstvene ovom prostoru, pročitali na drugačiji način“, ocijenila je Vujović.

Ona je pojasnila da se u bajkama može primijetiti korijen rodni uloga, koje, kako je navela, dovode do toga da su žene još uvijek najviše opterećene neravnopravnošću među polovima.

„Crna Gora jeste patrijarhalno društvo. Prezentovali smo u susret Osmom martu jednu, ne baš svijetlu, statistiku, da tek u deset odsto domaćinstava u Crnoj Gori muškarac i žena dijele obaveze u domaćinstvu. U svim bajkama se predstavlja taj pasivni položaj žena, da su one te koje čekaju da budu spašene. Uvijek su lijepe, mirne, spavaju i čekaju princa“, ocijenila je Vujović.

Prema njenim riječima, alternativno čitanje bajki kao što su Mala sirena, Baš-čelik, Tri praseta, Uspavana ljepotica, Ružno pače i drugih, ne podrazumijeva samo pitanje muško-ženskih odnosa, već i drugih različitosti, a posebno, kako je istakla, kvir kulture.

„Ovo je prvi put da na ovim prostorima princ može da se zaljubi u princa, i da princeza može da ima svoju princezu. Baš-čelik je jedna tradicionalna bajka koja je izrazito patrijarhalna i žene su pomenute kao muški trofej. Biće zanimljivo vidjeti kako će ta bajka doživjeti svoju transformaciju. Mala sirena u sebi ima elemente žene sa svojim stavom, kao i tijela koje prolazi kroz transformaciju, te će biti čitana i kroz trans prizmu“, objasnila je Vujović.

Ona je kazala da svi roditelji imaju pravo da iščitavaju bajke na način koji najviše odgovara njihovim vrijednostima, kao i da ih, kako je istakla, prilagode ukoliko smatraju da su prenasilne u izvornom obliku.

„Mnogi imaju problem da pročitaju da je zla vještica htjela da pojede Ivicu i Maricu, koji su samo htjeli da malo čupnu slatkiše sa kućice, a da su je oni zatim spalili, kako bi se spasili. Isto tako nama smeta da se bajka čita na način da je žena ona koja čuti, trpi i nema svoj stav, kao i da LGBT osoba nema svoja prava“, poručila je Vujović.

Ona je kazala da će projekat biti završen do jula, a Zbornik deset bajki će biti predstavljen krajem marta u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Srbiji, Hrvatskoj i Makedoniji.

Studenti FPN-a pohađaće dio praktične nastave u NVO Juventas

Studenti II godine Fakulteta Političkih Nauka iz Podgorice, sa studijskog programa Socijalna politika i socijalni rad, u narednih nekoliko dana pohađaće dio iz praktične nastave u našoj organizaciji.

Dana 16. 03. 2018. studenti su posjetili 2 Drop-in centra Juventasa, Drop-in centar za osobe koje injektiraju droge i Drop-in centar za osobe koje prodaju seksualne usluge.

Koordinatorke programa Smanjenja štete koji se sprovodi u okviru oba centra, Marija Radović i Marija Milić, su zajedno sa kolegama terenskim radnicima, upoznale prisutne sa programom Smanjenja štete i time kako se on kod nas sprovodi, organizacijom rada centara i terenskog rada, koordinacijom sa drugim NVO i državnim sektorom. Takođe, prisutni studenti su dobili brošure i osnovne informacije o seksualno prenosivim infekcijama, HIV-u i hepatitisu B i C, testiranju na HIV i hepatitis B i C, vrstama droga i liječenju, predoziranju, supstitucijskim terapijama koje postoje u Crnoj Gori.

Društvo spremno da koristi peticije, ali je pitanje koliko su institucije spremne da ih odgovorno razmatraju

Crnogorsko društvo je spremno da koristi formu peticije, ali je pitanje koliko su institucije kojima su peticije predate spremne da ih na odgovoran način razmatraju, uzimajući uravnotežen stav u odnosu na predložene inicijative, ocijenila je izvršna direktorka Juventasa Ivana Vujović.

Ona je u intervjuu za Pobjedu kazala da civilno društvo počiva na potrebi građana da utiču na javne politike i prakse.

„To znači da se ne dopušta da se procesi odlučivanja i sprovođenja odluka donose bez uključivanja onih kojih se tiču. Neformalni oblici udruživanja građana koje peticija kao forma podržava su s toga još značajniji“, objasnila je Vujović.

Ona je kazala da je crnogorsko društvo spremno da koristi formu peticije, napominjući da ona nekada može da sadrži neustavne, protivzakonske ili diskriminatorne norme.

„Takve inicijative treba razmatrati i javnosti jasno ukazati na njihove nedostatke, posebno kada su usmjerene direktno na štetu neke grupe, odnosno kada za osnovu imaju mržnju i diskriminaciju. Evantualna pojava takvih peticija može i otvoriti zdravu javnu raspravu o određenim društvenim problemima“, smatra Vujović.

Ona je istakla da su neke peticije uspjele promijeniti određeni segment društvene ili političke zbilje.

„Trebalo se sjetiti da je jedna peticija 2004. godine spasila Taru. Tada se odustalo od potapanja dijela kanjona nakon angažovanja više od 30 nevladinih organizacija (NVO) i prikupljanja deset hiljada potpisa kojima je inicirano potpisivanje Deklaracije o zaštiti rijeke Tare“, kazala je Vujović.

Neke peticije su, kako je podsjetila, odgovorne i za unapređenje pravnog okvira u državi.

„Primjer je još uvijek aktuelni Zakon o političkim partijama koji je Parlament usvojio na predlog Centra za monitoring i istraživanje (CeMI) 2004. godine. Posebno je bio koristan mehanizam koji je omogućavao građanima da nakon prikupljanja dovoljnog broja potpisa putem peticije mogu da predlože svoju zakonodavnu inicijativu, a Parlament je imao obavezu da o inicijativi odlučuje“, navela je Vujović.

Prema njenim riječima, ukidanje mogućnosti direktne prezentacije inicijative u ime grupe građana značilo je ograničavanje građanskog aktivizma.

„To je nanijelo veliku štetu glasu građana, odnosno funkcionisanju demokratije“, ocijenila je Vujović.

Ona je navela da je Udruženje Roditelji 2013. godine u saradnji sa 33 NVO pokrenulo uspješnu peticiju protiv ograničavanja refundacije roditeljskog odsustva čime je

onemogućeno, kako je kazala, dalje pogoršanje ionako nezahvalnog položaja žena na tržištu rada.

„Prethodne godine je predata važna ekološka inicijativa „Crnu Goru sa minimumom otpada, Zero Waste Montenegro“, čiji su predstavnici Ministarstvu održivog razvoja i turizma predali peticiju sa tri hiljade potpisa podrške građana za zabranu jednokratnih plastičnih kes. Ministarstvo je najavilo mjere, ali ostaje da se vidi njihov domet“, navela je Vujović.

I pored dobre argumentovanosti, kako je rekla, neke peticije nisu bile dovoljno uvažene i ostale su na nivou kampanje podizanja svijesti građana o određenom problemu.

Vujović je pojasnila da peticije imaju ograničeno ali važno dejstvo.

„One ne obavezuju, ali ukazuju, ukoliko se prikupi dovoljan broj potpisa da postoji potreba da se o nekom problemu u što skorijem roku otvori participativna javna rasprava ili se pokenu određene mjere“, pojasnila je Vujović.

Ona je ocijenila da je Crna Gora i dalje daleko od zdravog demokratskog društva, posebno kada se, kako je rekla, uzme u obzir da se demokratija kao princip često zloupotrebljava.

„Da bi bili zdravo demokratsko društvo, prije svega treba da unaprijedimo školski sistem, smanjimo korupciju na svim nivoima i dozvolimo da ovaj prostor prodiše integritetom“, smatra Vujović.

Nedostatak integriteta na svim nivoima, kako je rekla, dovodi do toga da se razvodnjava ili zloupotrebljava svaki mehanizam koji bi trebalo da osigura jednakost, slobodu, nezavisnost insitucija i nadzor nad njihovim radom.

„Demokratiju ovdje ograničavaju političke elite koje se grčevito boje gubljenja kontrole, posljedično i svojih pozicija“, smatra Vujović.

Ona je kazala da postoji spremnost da se koriste peticije ali da je, kako je rekla, pitanje koliko su nacionalni i lokalni parlamenti, odnosno institucije kojima su peticije predate spremni da ih na odgovoran način razmatraju.

„Pitanje je koliko su institucije spremne da uzmu uravnotežen stav u odnosu na prednosti i nedostatke predloženih inicijativa, i to, prije svega, sa pozicije svih građana koje predstavljaju“, zaključila je Vujović.

Tradicionalne narodne bajke dobiće alternativne forme

U okviru projekta “Bajke su za svakoga” deset tradicionalnih narodnih bajki dobiće alternativne forme i u njima će biti učitani novi kodovi, promijenjene tradicionalne uloge, a pojaviće se kvir kultura i druge razičitosti.

To je saopšteno tokom treninga u Budvi, koji je organizovan u okviru projekta “Bajke su za svakoga”, a koji realizuju nevladina organizacija (NVO) Juventas iz Crne Gore, Fondacija

CURE iz Bosne i Hercegovine, , Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje iz Hrvatske, LGBTI Centar za podršku iz Makedonije i Alternativni centar za djevojke iz Srbije.

Projekt koordinatorka Fondacije Cure iz Bosne i Hercegovine, Marija Vuletić, pojasnila je da projekat „Bajke su za svakoga“ ima za cilj da se stare bajke oblikuju kroz feminističku prizmu.

„Bilo nam je važno da pričamo sa ljudima šta su to bajke i kakve lekcije učimo iz njih. Onda smo odlučili da napišemo projekat kroz Erasmus plus poziv i da uključimo pet država iz regiona, a to su Hrvatska, Srbija, Makedonija, Bosna i Hercegovina i Crna Gora“, navela je Vuletić.

Ona je istakla da su radionice, u okviru projekta, organizovane u Sarajevu i Budvi, navodeći da će finalni proizvod biti Zbirka novih alternativnih feminističkih bajki.

„Onda će, učesnici da kroz putujući karavan, u gradovima ovih država, predstavljaju taj Zbornik i da malo porazgovaraju o tome kako su nastajale bajke i zašto je važno da te bajke dobiju malo drugačiji oblik, od onoga koji su imale do sada“, kazala je Vuletić.

Prema njenim riječima, djeca iz bajki uče hetero-patrijarhalne rodne uloge odnosno, kako je pojasnila, uče kako bi trebalo žene i muškarci da izgledaju i da se ponašaju.

„U suštini to baš nije onako kako je realno stanje stvari. Ne žele svi muškarci da budu heroji, ne žele sve djevojke i žene da budu princeze. Hoćemo da probamo da napravimo Zbornik u kojem će, možda, te tradicionalne uloge biti promijenjene, gdje će se pojaviti kvir kultura, različitosti, ljudi koji su drugačiji“, objasnila je Vuletić.

Direktorica programa za izgradnju kapaciteta organizacija civilnog društva, institucija i medija u nevladinoj organizaciji Juventas, Jelena Čolaković, kazala je da stvarnost treba da bude poštujuća za sve različitosti i da je važno razgovarati o osobama sa invaliditetom, o onima koji su drugačije seksualne orijentacije i rodnog identiteta, boje kože, nacionalnosti, vjeroispovijesti.

“Mislimo da ćemo, kroz bajke, postići taj efekat, da se međusobno više poštujemo i da djecu, a i starije učimo nekim lijepim vrijednostima, koje upravo bajke propagiraju. To su ljubav, poštovanje i razumijevanje drugoga i drugačijega. I u ovim bajkama će ljubav i pravda uvijek da pobijede, samo što će bajka da bude malo drugačije strukturirana“, objasnila je Čolaković.

U bajkama će, kako je navela, biti elemenata kojih trenutno nema.

“A ono što je jako zanimljivo jeste što ćemo „Snežanu i sedam patuljaka“, “Tri praseta“, „Nemušti jezik“, „Uspavanu ljepoticu“, „Malu sirenu vidjeti“ vidjeti u malo drugačijem ruhu“, istakla je Čolaković.

Ona je rekla da je 25 učesnika iz pet država imalo priliku da tokom šestodnevno treninga u Budvi, uči o tome kakva je struktura bajke i na koji način se, kako je kazala, može ispoštovati jezik koji bajka ima i učiniti razumljivim svim kategorijama društva.

Čolaković je istakla da će bajke biti završene do kraja mjeseca, "a onda tokom maja, juna, jula, imaćemo priliku da, kroz karavan vidimo i kako publika reaguje na bajke".

Dramaturg Vesko Raičević, rekao je da je ideja da se u tradicionalne narodne bajke koje su, kako je pojasnio, u strogom patrijarhalnom svijetu, učitaju novi kodovi.

"Da vidimo da li te bajke mogu biti zaista za svakoga ili samo za određenu grupu ljudi. Čitajući ih vidimo njihov odnos prema manjinama, ženama, prema nekim drugim slojevima društva, prema kojima je ulgovnom taj odnos negativan, tj, izvire iz patrijarhalne tradicije", objasnio je Raičević.

Države učesnice projekta će od deset bajki napraviti nove forme, a Crna Gora će, kako je rekao, raditi na bajkama „Baščelik“ i „Mala sirena“.

"Baščelik je tipična bajka sa jakim patrijarhalnim kodom. Ta bajka će da bude ispričana iz perspektive jednog od ženskih likova i biće zanimljivo da vidimo šta će ta perespektiva novo donijeti toj priči. Druga priča je o Maloj sireni. To je priča koja već u svom kodu ima jednu liniju trans odnosa, i može da se ispriča na drugi, savremeniji način", smatra Raičević.

On je kazao da će biti zanimljivo vidjeti kako će se drugačije čitati nešto što je dato kao nepromjenjivo jer je dio tradicije.

"Naravno tradicija treba da se razvija i da se mijenja, naročito neki odnosi koji su prevaziđeni i koji prosto moraju u savremenim društvima da budu promijenjeni. Neki ljudi će na to sigurno reagovati negativno, jer su to kao stvari koje se ne smiju dirati, ali vjerujem da će to biti nove priče bazirane na temeljima starih i da će samim tim čitaocima biti zanimljivo da ih pročitaju", naveo je Raičević.

Projekat "Gender throught the screen"

Predstavnice NVO Juventas Nina Šćepanović i Anđela Glogoški biće saradnice na projektu "Gender throught the screen".

Projekat je podržala Evropska komisija kroz program Erasmus + Action KA2, a koordinator projekta je NVO OAPA.

Cilj projekta "Gender through the Screen" je da podstakne rodnu ravnopravnost upotrebom medija i obukom omladinskih radnika/ca o tome na koji način mogu bolje izvještavati, prikazati i promovisati rodnu ravnopravnost kroz medijske i komunikacijske kanale koje koriste.

Projekat tretira rod kao pitanje ravnopravnosti, gdje će se nastojati da se uz korišćenje pozitivnog pristupa minimiziraju negativni stereotipi i predrasude koje su povezane sa rodom i /ili polom.

Projekat se sastoji od četiri aktivnosti, a prvi sastanak je održan u Skoplju od 23. do 26. februara.

Prva aktivnost je podrazumijevala upoznavanje partnerskih organizacija sa kordinatorom projekta, raspodjelu obaveza i dužnosti, pripremu učesnika, kao i plan daljih aktivnosti.

Žene u Crnoj Gori nemaju jednaku poziciju na tržištu rada kao muškarci

Žene u Crnoj Gori nemaju jednaku poziciju na tržištu rada kao muškarci, nisu dovoljno zastupljene u Skupštini i u politici uopšte, a afirmativne mjere daju samo ograničene rezultate, saopšteno je iz nevladine organizacije (NVO) Juventas.

Iz te organizacije su kazali da je Crna Gora veoma patrijarhalna država, naročito kada je riječ o donošenju odluka o porodičnom životu.

“Naše istraživanje iz 2016. godine je pokazalao da samo u oko 10 odsto ukupnog broja domaćinstava muškarci i žene dijele kućne poslove i to osam odsto kada se radi o kuvanju, a 11 kada se radi o higijeni. U sedam od 10 domaćinstava žene su primarno odgovorne za neplaćene kućne poslove”, naveli su iz Juventasa.

Posao brige o domaćinstvu je najčešće nametnut, nije pitanje izbora, pa su neka druga, ranija istraživanja pokazala da većina žena ne uživa u istim.

Interesantno je da većina ispitanika (63%) čak smatra da su muškarci, uopšteno gledano, manje sposobni da brinu o kućnim poslovima, što je indikativno, jer ukazuje koliko je predrasuda da neplaćeni kućni rad pripada samo ženama, uvriježena u našoj kulturi.

Građani Crne Gore, kako su kazali, uglavnom smatraju da otac treba da bude najveći autoritet u porodici. “Velika većina građana se slaže sa ovim (89%), kao i sa stavom da se ova tradicija ne treba dovoditi u pitanje (83%)”, saopštili su iz Juventasa.

Oni su naveli da opšta populacija smatra da žena može biti uspješna u poslu, kao vođa tima, ali da, kako su kazali, ipak postoji razlika u platama u korist muškaraca.

“Žene nemaju jednaku poziciju na tržištu rada kao muškarci, manje su zaštićene, nedovoljno organizovane i njihova ekonomska sigurnost je više izložena manipulaciji političkih aktera”, smatraju u Juventasu.

Istraživanje iz 2015 koje je tretiralo pitanje diskriminacije na tržištu rada je, kako su istakli, pokazalo da je 15 odsto građana izjavilo da, ukoliko bi bili poslodavci, ne bi zaposlili trudnu ženu.

Većina naših građana, 74% smatra da porodični život pati kad majka radi puno radno vrijeme, ali to, prema istom istraživanju ne znači da nisu žene jednako sposobne kao i muškarci da grade sopstvenu karijeru.

Kako se briga o djeci i dalje smatra "ženskim poslom" raduje što blaga većina ispitanika (54%) smatra da bi trebalo da više muškaraca radi u sektoru brige o djeci, kao što je to npr. obdanište, škola.

"Žene su u odnosu na muškarce mnogo manje zastupljene na pozicijama moći u parlamentu i u politici uopšte, dok trenutne afirmativne mjere daju samo ograničene rezultate", naveli su iz Juventasa.

Pred nama je duga borba za jednakost polova, koja neminovno dovodi do ekonomske i svake druge dobrobiti pojedinaca, pojedinki, porodica, djece i društva uopšte.

Trening za terenske radnike Juventasa

U okviru projekta „Psihosocijalna podrška ženama koje prodaju seksualne usluge ili koriste droge,“ podržanog od strane Komisije za raspodjelu sredstava od igara na sreću, Ministarstva finansija, u hotelu „Palas“ u Petrovcu od 02.do 04.03.2018. održan je trening za terenske radnike NVO Juventas-a.

Tokom prvog dana treninga, psihološkinja Aleksandra Mitrović je održala radionicu na temu „burnout“ sindroma, gdje se govorilo o simptomima, faktorima i posljedicama stresa, načinima njihovog prevazilaženja i načinima suočavanja sa stresom. Kroz nekoliko interesantnih upitnika i igara, terenski radnici su razgovarali o stresnim situacijama i kako se izboriti sa istima, kako pojedinačno, tako i u timu.

U toku drugog dana treninga, dr Aleksandra Marjanović, specijalista socijalne medicine i predsjednica Crnogorske Fondacije za HIV, sve prisutne je upoznala sa tim šta je HIV/AIDS i predstavila trenutne epidemiološke podatke. Takođe, upoznala je prisutne o putevima prenosa HIV-a, simptomima i načinima prevencije.

U nastavku treninga, naši Jelena Čolaković i Danijel Kalezić govorili su o osnovama terenskog rada, gdje su kroz niz primjera izdvojili osobine koje treba da posjeduje dobar terenski radnik. Istaknuta su osnovna pravila kojih se moramo pridržavati tokom sprovođenja rada na terenu, kao i o granicama i odgovornostima koje terenski radnici moraju posjedovati kako bi adekvatno obavljali svoj posao.

Kolege Davor Karadžić i Mladen Vujović, terenski radnici Drop-in centra za osobe koje injektiraju droge, pripremili su kratku prezentaciju na temu „Bezbjedno injektiranje droga“.

Za kraj, kolegice Jelena Čolaković, Marija Radović i Marija Milić pripremile su nekoliko interesantnih, stvarnih situacija sa terena/iz Drop-in centara o kojima se diskutovalo.

Završni dan treninga započeo je prezentacijom psihološkinje Aleksandre Mitrović na temu "Rad i komunikacija sa klijentima", gdje se govorilo o motivaciji za pomoć klijentima, fazama kroz koje profesionalci prolaze u cilju pomoći klijentima. Nakon toga, kroz diskusiju i primjere iz prakse izdvojili su se najvažniji koraci i bitne stvari na koje treba obratiti pažnju,

kao i definisanje odgovornosti stručnih radnika i cilja oko kojeg svoje djelovanje treba da postavimo.

Prikazan je interesantan video material pod nazivom "*Mind full or mindful?*" u kojem se vidjelo koliko je bitno živjeti i djelovati u sadašnjosti i ne propuštati je, ne razmišljati konstatno o prošlosti i preispitivati je, a takođe ni preopterećivati se budućnošću. Takođe, istaknuti su koraci koje treba preduzeti kako bi se dostiglo stanje koje nazivamo "*mindful*" umjesto stanja "*mind full*" gdje smo preokupirani svakodnevnim problemima.

Trening je završen vježbama disanja i oslobađanja od stresa, uz sumiranje prethodnih predavanja i osvrtom na obrađivane teme.

Donacija Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija

Nevladina organizacija Juventas obezbijedila je donaciju Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija u vidu sportskih rekvizita za dva odvojena odjeljenja ove ustanove. Ovom donacijom nastavlja se dosadašnja dobra saradnja sa Zavodom za izvršenje krivičnih sankcija (ZIKS). Takođe, podiže se kapacitet sadržaja kada je u pitanju prostor za treniranje, čime se poboljšavaju uslovi boravka osuđenih lica.

Donacije realizovane 19.02.2018. upotpunile su inventar poluotvorenog odjeljenja i F odjeljenja ZIKS-a. NVO Juventas će i ubuduće nastaviti sa ovakvim aktivnostima, jer naš cilj jeste obezbijevanje što boljih uslova za boravak osuđenih lica u ovoj ustanovi.

Crna Gora da bude sledeća država u kojoj će biti usvojen Zakon o građanskom partnerstvu

Građansko partnerstvo važno je uvesti u pravni okvir kao što su to uradile Slovenija i Hrvatska, a Crna Gora bi trebalo da bude sledeća država koja će usvojiti zakon kojim je to pitanje regulisano.

U toj ocijeni su saglasni učesnici kampanje u okviru projekta Doprinos unapređenju kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori.

Nikšićanka Aleksandra Minić smatra da svi treba da imaju ista prava i da sve što ima veze sa ljubavlju treba da bude legalno.

„Smatram da i građansko partnerstvo treba dovesti u pravni okvir. Poručujem svim bitnim ljudima koji mogu uticati na ovo, političarima i ljudima koji se nalaze na bitnim funkcijama u

državnim ustanovama da glasaju za ljubav i da građansko partnerstvo uđe u pravni okvir baš kao što je u mnogim državama. Nadamo se da će Crna Gora biti sledeća“, kazala je Minić.

Aktivista za ljudska prava LGBT osoba, Danijel Kalezić, ocijenio je da usvajanje Zakona o građanskom partnerstvu nije bitno samo za LGBT osobe, već i za osobe različitog pola koje ne žele da žive u vanbračnoj zajednici i da uđu u brak kao takav.

„Samim tim što ne žele, u ovom trenutku, nemaju mnoga prava koja imaju osobe čije zajednice jesu pravno prepoznate. Vjerujem da su svi poslanici i sve poslanice od naroda birani da čine najbolje što znaju i umiju i da podržavaju zakone i nove inicijative koje će dovesti do toga da svima nama bude bolje“, naveo je Kalezić.

U skladu sa tim, kako je rekao, on vjeruje da će poslanici kada Zakon o građanskom partnerstvu bude na dnevnom redu crnogorskog parlamenta glasati sa „da“, i da će taj akt bit usvojen.

Studentkinja Psihologije, Nina Subačev, smatra da bi donošenjem Zakona o građanskom partnerstvu država prestala „da kaska“ za ostatkom svijeta, ali i pružila ljudima mnoge mogućnosti.

„Više treba da se vodi računa o dobrobiti građana. Treba da budemo prioritet u onome što se odlučuje u Skupštini i drugim organima vlasti“, kazala je Subačev.

Kampanja je započeta u okviru projekta „Doprinos unapređenju kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori“ koji su realizovale nevladine organizacije Juventas, Kvir Montenegro i Institut za pravne studije, uz podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Učinite ljubav sigurnom – počinje Sedmica kondoma

Reproduktivno i seksualno zdravlje je i dalje tabu tema između roditelja i djece, a u svim osnovnim i srednjim školama predmet Zdravi stilovi života trebalo bi da bude obavezan, ocijenjeno je iz Juventasa, povodom Sedmice upotrebe kondoma.

Predstavnica Juventasa, Nina Šćepanović, kazala je da su partnerski odnosi veoma važni i da je bitno da osobe pravilno obavljaju svoju ulogu u tim odnosima.

“Važno je da se gaje zdravi partnerski odnosi, da postoji povjerenje između partnera i da oni mogu slobodno, bez ustručavanja, da razgovaraju o ovoj temi“, objasnila je Šćepanović.

Prije nego što stupe u partnerske odnose, kako smatra, mladi treba da se informišu o sigurnom i bezbjednom seksu.

“Potrebno je da svim osobama budu dostupne informacije, odnosno da se mogu informisati i u školama i u savjetovalištima za mlade, koji postoje, a koji mladi mogu slobodno da koriste“, rekla je Šćepanović.

Ona je pojasnila da je korišćenje kondoma neophodno zbog samog zdravlja.

“Odnosi se na samo zdravlje, na polno prenosive bolesti, a svakako štiti i od neželjene trudnoće”, objasnila je Šćepanović.

Prema njenim riječima, priča o upotrebi kondoma u Crnoj Gori je i dalje tabu i djeca ni sa roditeljima ne mogu da razgovaraju o toj temi.

“To se smatra tabu temom i dan danas. Treba raditi na tome da se poboljšaju odnosi djece sa svojim roditeljima, odnosno da mogu slobodno da razgovaraju o ovoj temi”, smatra Šćepanović.

Ona je rekla da bi u osnovnim i srednjim školama kao obavezan trebalo uvesti predmet Zdravi stilovi života.

“U narednom periodu treba raditi na tome da ovaj predmet bude zastupljen u svim školama, kako bi se mladi mogli informisati i o ovoj temi”, kazala je Šćepanović.

Predstavnik Juventasa, Mićan Andrijašević, kazao je da je ta organizacija, uz finansijsku podršku Ministarstva sporta, realizovala promociju populacionih savjetovaštva u Crnoj Gori, a kako je dodao, o seksualnom i reproduktivnom zdravlju obučeno je 18 srednjoškolaca iz šest crnogorskih gradova.

“Ti obučeni srednjoškolaci, kasnije su realizovali ukupno 24 radionice u svojim školama. Oni su, tom prilikom, prenijeli znanje o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, polno prenosivim bolestima, seksualnosti i rodu, nekim psihološkim refleksijama seksualnog i reproduktivnog zdravlja”, naveo je Andrijašević.

Prema njegovim riječima, svi koji su prošli obuku i koji su prisustvovali vršnjačkim radionicama, pokazali su interesovanje da saznaju više o polno prenosivim bolestima i seksualnom i reproduktivnom zdravlju.

“Veoma su zainteresovani za kondome i ostala kontraceptivna sredstva, samim tim što izgleda imaju malo prilike da se sa tim susretnu i da o tome nešto više nauče od provjerljivih izvora. Zaključak je da o tome dosta čitaju na internetu, a postoji određena odbojnost da se o tome razgovara u školi, sa roditeljima, ili sa stručnim licima, odnosno zdravstvenim radnicima”, istakao je Andrijašević.

On je kazao da se predmet Zdravi stilovi života izučava u starijim razredima osnovne škole i prvom i drugom razredu Gimnazije, navodeći da u populacionim savjetovaštva koji funkcionišu u okviru domova zdravlja, mladi mogu da od stručnih lica saznaju ono što ih zanima.

“Dakle, postoje određeni mehanizmi, kada su u pitanju zdravi stilovi života i prije svega seksualno i reproduktivno zdravlje, ali mladi ih malo koriste. Tako da ćemo mi i dalje nastojati da promovišemo te mehanizme i alate, ali i da unaprijedimo same alate s obzirom da nisu na dovoljno visokom nivou”, ocijenio je Andrijašević.

Podgoričanin Dejvid Sejdović, kazao je da je potrebno da država obrazovanje stavi na prvo mjesto i da se u svim školama uvede predmet seksualno obrazovanje.

“Današnja omladina, nema dovoljno informacija, kada je riječ o intimnom druženju. Većina mladih se danas upoznaju putem socijalnih mreža i mislim da bi im trebalo bolje objasniti na koji način mogu da se zaštite”, rekao je Sejdović.

Učenik drugog razreda Srednje stručne škole “Sergije Stanić”, kazao je da se mladi, o seksualnom zdravlju, uglavnom, informišu na internetu.

“Do informacija, najčešće dolazimo putem interneta, što nije dobro za društvo”, rekao je učenik.

Srednjoškolac kojeg smo sreli, kazao nam je da zna da je za siguran seksualni odnos važno koristiti kondome, ali da je mlade sramota da ih kupe.

Osmanaestogodišnja Jelena kazala je da je u osnovnoj školi imala predmet Zdravi stilovi života, ali da u srednjoj školi profesori ne pričaju o seksualnom zdravlju.

“Jer vjerovatno, profesori misle da mi, koji smo već punoljetni imamo neko znanje o tome. Mada danas se mladi informišu putem interneta, ili možda nekih knjiga i ipak se snalazimo dobro”, rekla je Jelena.

Sugrađanka Zdenka smatra da je stvar kućnog vaspitanja da li će neko kupiti kondom ili ne.

“To je stvar ophođenja roditelja prema djeci, razgovora o prvom seksualnom iskustvu. Sve zavisi od sredine iz koje potiču mladi. U svakom slučaju oni međusobno razgovaraju i dobijaju potrebne informacije i sve im je dostupno. Ali u školama treba poraditi još na tome”, ocijenila je Zdenka.

Usvajanje Zakona o građanskom partnerstvu bitno i za parove različitog pola

Usvajanje Zakona o građanskom partnerstvu nije bitno samo za LGBT zajednicu, već i za parove različitog pola koji ne žele da žive u vanbračnoj zajednici i uđu u brak, a koji nemaju prava kao ostali čije su zajednice pravno prepoznate.

To je ocijenio predsjednik Upravnog odbora organizacije Kvir Montenegro, Danijel Kalezić, podsjećajući da je Vlada formirala Radnu grupu za izradu Zakona o građanskom partnerstvu i da očekuje u narednom periodu intenzivniji rad na tom aktu.

„Građansko partnerstvo je zakonom uređena zajednica porodičnog života dvije osobe, sklopljena pred nadležnim tijelom u skladu sa odredbama zakona koji ga uređuje“, objasnio je Kalezić.

On je rekao da zbog nepostojanja Zakona o građanskom partnerstvu, LGBTIQ osobe nemaju prava da legalno posjete svoje partnere u bolnici i dobiju informaciju o njihovom zdravstvenom stanju ukoliko budu hospitalizivani.

“Ne možemo ostvariti pravo na zdravstvenu zaštu po osnovu osiguranja našeg partnera ili partnerke, ukoliko jedan od partnera premine, drugi ne može naslijediti penziju. Ne možemo naslijediti ni imovinu u slučaju smrti partnera, jer sve što stičemo tokom života pravno nije prepoznato kao zajednička imovina“, kazao je Kalezić.

Prema njegovim riječima, LGBT osobe bez Zakona o građanskom partnerstvu ne mogu formalno udružiti mjesečna primanja i na taj način ostvariti bolje uslove za dobijanje kredita za kupovinu stana.

Kalezić je ukazao na istraživanje koje je Centar za monitoring i istraživanje (CeMI) sproveo prošle godine za potrebe Kvir Montenegro i Juventasa, a koje je pokazalo da bi 65 odsto crnogorskih poslanika glasalo za zakon koji omogućava LGBTI osobama registrovanje istopalnog partnerstva sa nekim obimom prava sličnim onim koji proističu iz braka.

On je podsjetio da su se zahtjevi organizatora Montenegro Prajda prethodne dvije godine, između ostalih, odnosili na usvajanje Zakona o građanskom partnerstvu.

„Kvir Montenegro i Juventas će u narednim danima intenzivirati kampanju za usvajanje Zakona o građanskom partnerstvu, započetu u okviru projekta "Doprinos unapređenju kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori", tokom koje će široj javnosti približiti značaj usvajanja tog akta ne samo za LGBT zajednicu, već i za osobe različitog pola“, zaključio je Kalezić.

ALARM STRUČNJAKA ZBOG POSLJEDICA LOŠE ISHRANE: Djeca pametnija i – gojazna

Gojaznost kod djece je jedan od najozbiljnijih zdravstvenih izazova današnjice, a osim što dovodi do dijabetesa i drugih hroničnih oboljenja, skopčana je i sa psihičkim problemima.

To je, u razgovoru za Centar za istraživačko novinarstvo Crne Gore (CIN-CG), ocijenila šefica Svjetske zdravstvene organizacije u Crnoj Gori Mina Brajović. Ona kaže da su prekomjerna kilaža i gojaznost ključni rizici za nastanak hroničnih oboljenja – dijabetesa, kardiovaskularnih oboljenja i kancera. Te bolesti su vodeći uzroci umiranja i invaliditeta u Evropi, pa i u Crnoj Gori.

“Gojaznost tokom djetinjstva tijesno je povezana sa nizom problema tipa gastrointestinalni, muskuloskeletalni i ortopedski, apnea, kardiovaskularni i dijabetes tip 2. Štaviše, emotivni efekat prati problem gojaznosti. Ne treba zaboraviti, gojaznost u djetinjstvu često je skopčana sa depresijom, stigmatizacijom, neadekvatnom socijalizacijom i lošim rezultatima

u školi. Naučni dokazi upozoravaju da gojaznost u djetinjstvu povećava rizik gojaznosti, prijevremene smrtnosti i invaliditeta u zreloom dobu”, ističe Brajović.

rajović je odgovorila CIN-CG da je ključni uzrok i okudač problema prekomjerne kilaže i gojaznosti neravnoteža između unijetih i utrošenih kalora.

“U velikoj mjeri ovo je posljedica i promjena u pogledu tipa i vrste hrane koja je dostupna, koja se promovira djeci i koju mogu da priušte. Dešava se jedan zabrinjavajući proces širom svijeta, koji karakteriše povećani unos namirnica visoke kalorijske vrijednosti, sa visokim sadržajem masti, šećera i soli, a u principu su siromašne vlaknima, vitaminima, mineralima...”, ističe Brajović.

Ona kaže da je primjetno i da su djeca i adolescenti sve manje fizički aktivni, provodeći vrijeme pred ekranima računara, tableta i pametnih telefona.

“Djeca su sve više “pametna”, a gojazna. Nedovoljno su fizički aktivna. Iako nasljedni faktor nije zanemarljiv, ipak su dominantni uticaji spoljašne sredine”, zaključuje Brajović.

Prema podacima Akcionog plana za ishranu i bezbjednost hrane Crne Gore 2010-2014, tri četvrtine djece i adolescenata uzrasta između sedam i 19 godina imalo je zdravu, a 21,2 odsto prekomjernu težinu.

Iz Instituta za javno zdravlje, međutim, kažu da su nepravilne navike u ishrani konstatovane kod velikog broja djece. Tako je samo 49,4 odsto djece i adolescenata redovno pilo mlijeko. Dnevni unos svježeg voća prijavilo je 41,5 odsto djece koja idu u školu, a znatno manje u ruralnim područjima, njih 34,7 odsto. Svježe povrće svakog dana jede nešto više od trećine ispitane djece.

Iz Centra za zdravstvenu ekologiju Instituta za javno zdravlje kažu da gojazna djeca često imaju povišene vrijednosti krvnog pritiska ili masnoća u krvi. I oni potvrđuju da gojazna djeca u životu ranije i češće obolijevaju od hroničnih bolesti kao što su kardiovaskularne, karcinom, moždani udar, hipertenzija... Naglašavaju i da nepravilna ishrana može da rezultira i pretjerano niskom tjelesnom masom, razvojem anemije zbog nedostatka gvožđa i uopšte smanjenom otpornošću organizma.

Veliki broj roditelja i djece sa različitim problemima vezanim za nepravilnu ishranu posjetio je Ambulantu za ishranu Instituta za javno zdravlje, koja radi godinama. Iz Instituta kažu da se najčešće javljaju stručnjacima zbog gojaznosti i dodaju da se primjenjuje individualan pristup – svako dijete dobije savjete prilagođene uzrastu, zdravstvenom stanju i načinu života.

Tema gojaznosti među roditeljima otvara velike rasprave, a nerijetko i prepirke, pa se pokazalo da imaju oprečne stavove više nego u okviru bilo koje druge teme.

To kažu u Udruženju roditelji i poručuju kako su primijetili da kao roditelji nijesu dovoljno svjesni koliko su djeca svakodnevno izložena neadekvatnim namirnicama i koliko treba uticati na promjenu loših navika.

“Ako odete do bilo koje škole, u toku odmora, dovoljno će biti da pogledate šta djeca jedu za užinu. U školama se nalaze automati sa gaziranim pićima, grickalicama... Oko škola ili u njima su prodavnice koje nude razne nezdrave proizvode. Zaista smatramo da je neophodno, kako zbog gojaznosti tako zbog sveukupnog zdravlja djece, da učinimo nešto konkretno da se situacija promijeni”, kaže Kristina Mihailović iz Udruženja.

Ona ističe da su od Instituta za javno zdravlje tražili da se uključe u definisanje jelovnika đlačke užine u Podgorici, koja je jedino u tom gradu organizovana, da bi djeci mogli da pošalju poruku šta i kako treba da jedu.

“Jesu napravljeni pomaci u kvalitetu te užine, ali vjerujemo da ima još dosta mjesta za unaprjeđenje. A sve to može da se očekuje onda kada država bude odlučila da joj je to prioritet i kada bude obezbijedila novac za te svrhe. Nama se čini da se o tome za sada ni ne razmišlja”, zaključuje Mihailović.

Ne preskakati doručak nego slatkiše

„Doručak treba da se komponuje od energetski bogatih i lako svarljivih namirnica iz grupe integralnih žitarica punog zrna i mliječnih napitaka sa dodatkom lako svarljivih animalnih bjelančevina (jaje, sir, ćureća šunka) i vidljivih masti („soft“ margarin, mladi kajmak) uz dodatak svježeg voća i povrća“, ističu iz Instituta za javno zdravlje. To, kako kažu, treba posebno naglasiti starijoj školskoj populaciji koja najčešće iz želje da se ne udeblja preskače doručak, ne znajući da će za njihovo varenje i prijepodnevene aktivnosti biti utrošeno više energije nego što je kalorijski kapacitet tih namirnica. Iz Instituta poručuju da bi djeca trebalo svakodnevno da konzumiraju kuvani obrok od povrća i mesa za ručak, koji uglavnom ne vole i radije ga zamijene sendvičom.

Djeca školskog uzrasta bi trebalo da imaju pet obroka dnevno – tri glavna i dva međuobroka, koje treba uzimati u pravilnim vremenskim razmacima. Doručak je, kažu iz Instituta, izuzetno važan obrok koji se ne smije preskočiti.

Iz Instituta poručuju da je osnovno pravilo da u dnevnoj ishrani bude zastupljena bar po jedna namirnica iz svake grupe. Kažu da osnovu ishrane čine proizvodi od žitarica, uključujući pirinač, tjesteninu i hljeb, jer su odličan izvor vitamina B i mineralnih materija. Djeci svakodnevno poručuju dosta povrća, naročito zelenog, koje je najkorisnije jesti svježe, ili bareno. Treća stepenica piramide su mliječni proizvodi, bogati bjelančevinama, dok su na samom vrhu namirnice koje imaju visok procenat masti, šećer i so i treba ih uzimati u malim količinama.

Iz Instituta poručuju da slatkiši i šećerni koncentрати ne smiju da budu samostalan obrok i u dnevnom energetskom unosu da pređu 10 odsto.

NASILJE U PORODICI JE ZLOČIN, REAGUJMO, PRIJAVIMO!

Nasilje u porodici je odnijelo još jedan mali život. Vrijeme je da svi kažemo DOSTA!

Nasilje u porodici i nasilje nad bilo kim nije privatni problem. Njegove posljedice su razorne za pojedince/ke i za društvo u cjelini. Nasilje stvara nasilje. Svi smo dužni da reagujemo i da zajedno učinimo da nasilja bude manje.

Ne žmurimo pred nasiljem u porodici, pred nasiljem nad ženama i djecom. Reagujmo! Ali ne nasiljem na nasilje. Prijavimo, podržimo i zaštitimo žrtve, istražimo, procesuirajmo i strožije nego do sada - kaznimo.

Mi, građani i građanke treba da prijavimo nasilje i pošaljemo snažnu poruku da smo društvo koje neće tolerisati nijedan oblik nasilja.

Tražimo od institucija da na svaku prijavu nasilja, posebno kada su djeca žrtve i svjedoci nasilja, reaguju u skladu sa principima hitnosti, poštovanja ljudskih i dječjih prava i radom u najboljem interesu žrtava. Tražimo sistem koji će zaštititi žrtve nasilja i na koji se građani i građanke mogu osloniti. Tražimo strožije kazne za nasilje i pozivanje nasilnika na odgovornost!

Tražimo odgovornost za nesavjesno postupanje predstavnika institucija!

Kao organizacije koje se bave zaštitom ljudskih prava i zaštitom žena i djece od nasilja tražimo podršku građana i građanki za njihovo još snažnije zagovaranje, unaprjeđenje i poštovanje.

Na nasilje odgovorimo primjenom zakona, a ne nasiljem. Samo na taj način prenosimo poruku da je nasilje neprihvatljivo.

Sačuvajmo život – reagujmo!

Ne okrećimo glavu – prijavimo nasilje!

Institucije, odlučnije reagujte. Zastitite žrtve nasilja, zaštitite djecu!

Tražimo strožije kazne za nasilje u porodici i nasilje nad ženama i djecom!

Dostavili Ministarstvu amandmane na Nacrt zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda

Nevladine organizacije (NVO) Juventas i Centar za monitoring i istraživanje (CeMI), dostavile su Ministarstvu zdravlja predloge amandmana i komentare na novi Nacrt zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda..

Iz CeMI-ja i Juventasa su podsjetili da je Ministarstvo zdravlja krajem prošle godine pripremlilo Nacrt zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, kojim je predviđena zabrana pušenja u javnim i radnim prostorima, dok su za nepoštovanje zabrane predviđene kazne od 30 do hiljadu eura.

“Predloženi Nacrt predstavlja unapređenje u odnosu na aktuelni Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda. Posebno je pohvalno što se predloženim članom 75 van snage stavljaju sporni članovi Zakona o taksama na upotrebu duvanskih proizvoda i elektroakustičnih i akustičnih uređaja u ugostiteljskim objektima, a koji su djelimično poništavali dejstvo aktuelnog Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda iz 2012. godine”, saopštili su iz Juventasa i CeMI-ja.

Iz tih NVO su podsjetili da su prije pola godine uputile inicijativu za ponovno uvođenje zabrane pušenja u zatvorenim prostorijama, što je i uvršteno u Nacrt.

Novode da je 28 predatih predloga i komentara za izmjenu i dopunu Nacrta novog zakona u usklađeno sa Okvirnom konvencijom Svjetske zdravstvene organizacije, Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta o usklađivanju zakona i drugih propisa država članica o proizvodnji, predstavljanju i prodaji duvanskih i srodnih proizvoda.

“Predlozima koje smo dostavili predviđeno je uvođenje detaljnih instrukcija o veličini znakova, broju telefona ili veb lokaciji za prijavljivanje kršenja zakona kao i zabrani svih oblika oglašavanja, promocije i sponzorstva, kao što su sponzorisanje nekih vrsta aktivnosti ili organizacija od strane duvanske industrije”, kazali su iz Juventasa i CeMI-ja.

Prema njihovim riječima, značajno je zabraniti prikazivanje duvanskih proizvoda u maloprodajnim objektima, a ne samo ograničiti prikaz na mjestu koje nije dostupno potrošačima.

“Zabrana prikazivanja duvanskih proizvoda na mjestu prodaje se primjenjuje u mnogim zemljama, uključujući nekoliko evropskih i pokazuje dobre rezultate, posebno u odnosu na prevenciju upotrebe duvana kod djece i mladih”, objasnili su iz Juventasa i CeMI-ja.

Oni su kazali da zabrinjava podatak da je 25 odsto svih privremenih spriječenosti za rad povezano sa pušenjem, koje, kako su rekli, u strukturi prijevremene smrti, učestvuje sa 50 odsto.

“Nadamo se da će se zaustaviti tendencija rasta učešća pušenja u prijevremenom mortalitetu, adekvatnom primjenom novog Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, odnosno smanjenjem učestalosti pušenja”, naveli su iz CeMI-ja i Juventasa.

Prema posljednjem istraživanju Instituta za javno zdravlje, kako su podsjetili, broj pušača u Crnoj Gori, u posljednjih pet godina, porastao je za 4,4 odsto.

“Istraživanje je pokazalo da u Crnoj Gori puši 35,4 odsto stanovnika, dok je u 2012. godini taj procenat iznosio 31 odsto”, rekli su iz su iz CeMI-ja i Juventasa.

U tim NVO smatraju da će se adekvatnom i nedvosimlenom primjenom novog Zakona o ograničavanju duvanskih proizvoda unaprijediti opšte zdravlje crnogorske populacije.

“U dosadašnjem periodu je implementacija Zakona, kojim se uspostavlja kontrola nad upotrebom duvana, bila sistemski opstruirana”, zaključili su iz CeMI-ja i Juventasa.

